

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXIX. • September 2021 • Číslo 9

Naši na Cypre

Príprava na IRINI

Rozhovor s brigádnym generálom Tiborom Králikom





S padákom

Nebo nad Vodným dielom Žilina po pätnástich rokoch opäť privítalo vojakov s padákmi. Od 28. júna do 1. júla tu cvičili príslušníci Síl pre špeciálne operácie Ozbrojených síl SR: vojaci z 5. pluku špeciálneho určenia, Výcvikovej základne Síl pre špeciálne operácie OS SR a Veliteľstva Síl pre špeciálne operácie OS SR. A spolu s nimi tiež členovia žilinskej záchrannej brigády Hasičského a záchranného zboru SR, hasiči z Bratislavy a Prešova, príslušníci prešovského vrtuľníkového krídla, práporu ISTAR, Ministerstva vnútra SR aj padákovej, výsadekovej a záchrannej služby. Vojaci boli vysádzaní z vrtuľníka UH-60M Black Hawk na vodnú plochu. Okrem bojových zoskokov precvičovali aj alternatívne spôsoby nasadenia obojživelných skupín. Žilinskí obojživelníci a potápači si zdokonaľovali a precvičovali zladenosť v rôznych spôsoboch nasadenia, aj formou RAPPELING na tenkom lane do člna Zodiac FC 470, výskokom z nízko letiaceho vrtuľníka a extrakciu hrubým lanom metódou SPIES.

Text a foto: por. Miroslava Mindárová

i bez neho





Vážení čitatelia,

september je na Slovensku už tradične mesiacom, keď slávime najväčší vojenský sviatok roka. 22. september je Dňom Ozbrojených síl Slovenskej republiky: dňom, keď si pripomíname úlohu armády v zlomových chvíľach národných dejín a tiež dňom, keď s vďakou myslíme na našich profesionálnych vojakov, ktorí dnes svojou

prácou prispievajú k mieru a bezpečnosti na Slovensku a vo svete.

Ozbrojené povstanie z revolučného roku 1848, keď dobrovoľnícke zbory pod vedením štúrovcov zvíťazili niekoľko bojov s uhorskými občianskymi gardami, netrvalo dlho. Politicky a vojensky by bolo ťažké hovoriť o úspechu. No fakt, že odkaz 22. septembra 1848, keď zbory slovenských dobrovoľníkov zvíťazili pri Brezovej pod Bradlom, je dnes, v roku 2021, stále živý, hovorí o tom, že odvaha, odhodlanie a presvedčenie o správnej veci je viac než bezprostredný úspech.

Slovensko je dnes hrdým samostatným národným štátom. Nemožno zapierať, že v spoločenskom živote a spravovaní našej krajiny máme pred sebou ešte veľký kus práce. Nemožno poprieť ani to, že sme rešpektovaným medzinárodným partnerom, spoľahlivým spojencom v NATO a konštruktívnym členom Európskej únie. Je to tak aj vďaka vytrvalej práci našich ozbrojených síl. Nie je náhodou, že ozbrojené sily dnes v našej krajine patria medzi naj dôveryhodnejšie inštitúcie.

Za vyše rok vo funkcii ministra obrany som mal možnosť presvedčiť sa, že odvahu, odhodlanie a oddanosť majú naši dnešní profesionálni vojaci s dobrovoľníkmi z revolučných rokov spoločné. Za vašu službu vlasti vám, milí kolegovia a kolegyně, pri príležitosti vášho sviatku vyjadrujem úctu a vďaku.

Čosi o uznávaní služby našich vojakov v zahraničí, konkrétne na Cypre, a tiež o tom, ako vyzerajú prípravy na ďalšiu misiu v stredomorskom regióne v rámci operácie EUNAVFOR MED Irini, sa dočítate aj v tomto čísle Obrany. Príjemné čítanie!

Jaroslav Nad'
minister obrany SR

ČÍSLO MESIACA



Na Cypre v rámci misie UNFICYP aktuálne pôsobí **238** príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, z toho **24** žien. Ide o **39.** rotáciu OS SR v tejto misii. Vojaci sú nasadení na **12** mesiacov. Doteraz sa v misii vystriedalo **3 885** príslušníkov slovenských ozbrojených síl.

Foto: Pavol Vitko



- 6 Prázdniny s LetoFestom
- 7 Zázrak v Kábule
- 8 Vojenski policajti sa pripravujú na EUNAVFOR MED Irini
- 13 Brigádny generál Roger Dale Lyles, veliteľ Národnej gardy štátu Indiana
- 14 Sústredený poľný výcvik kadetov v Lešti
- 16 Rozhovor s veliteľom Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR brigádnym generálom Tiborom Králikom
- 18 TÉMA: Slováci na Cypre
- 24 Obrnený transportér M113
- 26 Ako bude vyzeráť nový americký bombardér?
- 28 OSUDY: Starší brat na povel
- 31 Výcvik prác vo výškach a nad vodnou hladinou

- 32 Bitka pri Brezovej pod Bradlom a Deň Ozbrojených síl SR
- 34 Hlavná psychologička OS SR: Čo nás pandémie (ne)naučila
- 36 VŠC Dukla v Tokiu
- 38 Cyprus ako ohnisko napätia
- 40 Bezpečná domáca sieť 2
- 41 MILITARY ENGLISH: Cyprus
- 43 Video z apríla 2020 nie je dôkaz
- 44 Hlavný lekár OS SR o vakcinácii
- 46 Karpatsko-duklianska operácia
- 47 Odznak 1. čs. divízie Itálie

NA TITULNEJ STRANE: Slovenskí vojaci v Kempe Tatry počas návštevy ministra obrany SR Jaroslava Nad'a na Cypre • Foto: TASR

Osmičky sú v NATO štandardom, ktorý prichádza aj na Slovensko

8 × 8 = ?

V rámci nevyhnutnej aktualizácie plánovacích dokumentov v rezorte obrany je výsledkom aj obstaranie vozidiel 8×8.

Zmena bezpečnostného prostredia má zásadný vplyv na proces obranného plánovania NATO a teda aj na obranné plánovanie SR. Ako zodpovedný spojenec v Severoatlantickej aliancii je aj Slovensko viazané plnením cieľov spôsobilostí. Jedným z nich je cieľ vybudovania ťažkej mechanizovanej brigády.

Menej známym, ale rovnako dôležitým záväzkom voči NATO je vybudovať prápor do iniciatívy rýchlej pripravenosti (tzv. NRI – NATO Readiness Initiative). Iniciatívu predstavil generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg, a odsúhlasili ju spojenci v júni 2018. Zahŕňa 30 flotíl, 30 práporov a 30 letiiek nasaditeľných do 30 dní. Aby sa splnili oba ciele, bolo nevyhnutné aktualizovať plánovacie dokumenty v rezorte obrany. Jedným z výsledkov bolo prioritizovať obstaranie vozidiel 8×8.

Mobilita a podpora

Bojové obrnené vozidlá 8×8, tzv. „osmičky“ sú štandardom naprieč ozbrojenými silami v NATO. Stačí sa pozrieť k aliančným susedom. Armáda ČR má PANDUR II vlastnej výroby, Poliaci spolupracovali s Fínmi a vyrábajú KTO Rosomak. Maďarské ozbrojené sily používajú vozidlá staršej výroby BTR-80. Keďže Ozbrojené sily SR nemajú v súčasnosti takúto spôsobilosť, pripravuje sa materiál na rozhodnutie vlády o obstaraní vozidiel s podvozkom 8×8 pre OS SR.

Čím sú osmičky špecifické? Mobilitou. Mobilita bola kľúčovým prvkom pri špecifikovaní hlavných parametrov a požiadaviek tohto vozidla. Kolesový podvozok svojím charakterom v porovnaní s pásovým variantom bojového vozidla predstavuje platformu, pri ktorej nie je potrebná žiadna príprava na presun po verejných komunikáciách. Vozidlo umožňuje prekonávanie dlhších vzdialeností bez potreby špecifického logistického zabezpečenia presunov a samotnej prípravy na presun. Zároveň jeho priechodnosť v teréne ničím nezaostáva za pásovým variantom obrneného vozidla. Schopnosť prekonávania vodných prekážok plávaním potvrdzuje naplnenie potreby rýchlej reakcie pri zabezpečení mobility operujúcich jednotiek.

Nákupom vozidiel na platforme 8×8, okrem zaradenia sa k ostatným spojencom s touto spôsobilosťou, získame vozidlá, ktoré budú slúžiť ako podpora pre ťažkú mechanizovanú brigádu a budú plniť požiadavky na prápor do NRI. Vozidlá musia spĺňať predovšetkým požiadavky na cezpoľnú mobilitu, ochranu posádky, bojové zabezpečenie a ďalšie podmienky potrebné na dnešné bojisko, ktoré je od ruskej invázie na Krym stále viac zamerané na pozemné sily. Čo je však najdôležitejšie, nákupom vozidiel prispejeme k zabezpečeniu ochrany územia Slovenska či už v operačnom prostredí za hranicami, alebo v prípade ozbrojeného útoku aj na domacom poli.



Poliaci spolupracovali s Fínmi a vyrábajú KTO Rosomak



Obstaraním vozidiel na platforme 8×8 okrem zaradenia k ostatným spojencom tiež nadobudneme vozidlá, ktoré budú slúžiť ako podpora pre ťažkú mechanizovanú brigádu a budú plniť požiadavky na prápor do NRI.

Obrana aj útok

Ozbrojené sily špecifikovali vozidlo, ktoré bude využiteľné v obranných aj útočných situáciách, odvezie posádku s vodičom, veliteľom, aj strelcom, zabezpečí rádiovú komunikáciu medzi vozidlami a odvezie zásoby nevyhnutné na bojovú činnosť. Vzhľadom na osemkolesový podvozok bude vozidlo schopné uniesť aj ťažšiu zbraň bez toho, aby jej váha negatívne vplývala na jazdné a manérovacie schopnosti.

Kolesový podvozok plánuje MO SR využiť nielen v širokom spektre použitia bojových variantov vozidiel, ale aj vozidiel určených pre jednotky palebnej a logistickej podpory. Zámerom je použitie kolesového podvozka 8×8 na špeciálne účelové nadstavby, ktoré nahradia platformy pásových podvozkov. Toto riešenie je finančne menej náročné už pri samotnom obstarávaní techniky a aj nasledujúca miera vynakladaných prevádzkových nákladov je nižšia ako pre pásový variant identického typu vozidla.

Aktuálnosť obstarania bojových obrnených vozidiel 8×8 je na mieste. Na jednej strane to vyplýva zo záväzkov voči NATO, ale rovnako je to potrebné z hľadiska zabezpečenia obranyschopnosti Slovenska. Aj obstaraním vozidiel podľa plánu by sa mali v rokoch 2023–2035 Ozbrojené sily SR pridať k spojencom v Aliancii a spoločne sa podieľať na budovaní teritoriálnej obrany.

Text: Dušan Fischer, plk. Marcel Janiga
Sekcia modernizácie MO SR



Armáda Českej republiky má PANDUR II



Maďarské ozbrojené sily používajú vozidlá staršej výroby BTR-80



BTR-80 slúži aj na Ukrajine



Leto s hudbou a vojakmi



Ministerstvo obrany a Ozbrojené sily SR realizovali v auguste sériu piatich letných hudobných festivalov Vojský LetoFest. Začala sa 18. júla na Zemplínskej Širave, pokračovala 1. augusta v Banskej Bystrici, 8. augusta v Liptovskom Mikuláši, 15. augusta v Banskej Štiavnici a završil ju koncert 22. augusta v Piešťanoch. Atraktívny hudobný program garantovali skupiny Zoči voči, Bijouterier, Heľenine oči, Zverina a tiež 40-členné hudobné zoskupenie Vojskej hudby Ozbrojených síl SR. Príležitostne ich dopĺňali miestne kapely, napríklad v Liptovskom Mikuláši Mince vo fontáne. Programom festivalu sprevádzal moderátor Peter „Šarkan“ Novák. Na LetoFestoch sa konali moderované diskusie s verejnosťou o práci vojenských profesionálov. Koncerty boli spojené s prezentáciou Ozbrojených síl Slovenskej republiky formou statických ukážok vojenskej techniky, výstroja a výzbroje, vrátane preletov vojenských lietadiel a vrtuľníkov. Nechýbali vystúpenia Čestnej stráže OS SR. Fanúšikov športu lákali stretnutia s príslušníkmi Vojského športového centra Dukla Banská Bystrica ako bratia Adam a Andreas Žampovci, Petra Vlhová, Matej Tóth, Michal Barbier a iní. Hoci verejnosť mala vstup na podujatia zdarma, výnosy z predaja suvenírov s vojenskou tematikou a charitatívnych dražieb súčastí športového vybavenia športovcov Dukly putovali na kontá Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, združenie Svetielko nádeje, Organizáciu muskulárnych dystrofikov v SR, občianske združenie pre zdravotne a telesne postihnutých a ich rodiny Margarétka či ďalšie. Letné popoludnia s hudbou a vojakmi si po celom Slovensku našli tisíce vďačných divákov. Okrem skvelej zábavy a výraznej charitatívnej stránky ponúkli verejnosti nový pohľad na život a prácu našich vojakov.

Foto: Ivan Kelement



Malý zázrak v Kábule



Vojenské špeciály priviezli na Slovensko 24 osôb z Afganistanu

Afganské militantné hnutie Taliban 15. augusta obsadilo hlavné mesto Kábul a prevzalo moc v Afganistane. Tisíce ľudí sa odvtedy snažia dostať sa z krajiny. Západné krajiny organizovali evakuačné lety pre svojich diplomatov i Afgancov, ktorí s tými- to krajinami spolupracovali a ktorí sa obávajú prenasledovania zo strany Talibanu.

Pomohli tým, ktorí to potrebujú

Na Slovensko sa podarilo dopraviť z Afganistanu 24 ľudí. Vojenský špeciál OS SR priviezol 20 osôb a štyri vzal český špeciál. Medzi evakuovanými bolo 16 občanov SR a osem občanov Afganistanu. Informovali o tom minister obrany Jaroslav Naď a minister zahraničných vecí Ivan Korčok. Slovenský vojenský špeciál do Afganistanu vypravili v pondelok 16. augusta a spolu s ním desať členov OS SR, aj z 5. pluku špeciálneho určenia. „Naši špeciáli museli z niekoľkotisícového davu pred letiskom identifikovať osoby zo zoznamu, bezpečne ich dostať na letisko a do lietadla,“ konštatoval Jaroslav Naď a pokračoval: „Do- voľte mi okrem bezchybného nasadenia Ozbrojených síl SR špeciálne vyzdvihnúť obrovské množstvo práce, ktoré pre náš spoločný úspech urobila americká veľvyslankyňa na Slovensku Bridget Brink a tiež veľvyslanec SR v NATO Peter Bátor. Ďakujem aj českému ministrovi obrany Lubomírovi Metnarovi, ktorý bez váhania zabezpečil evakuáciu štyroch ľudí z nášho zoznamu českým špeciálom do Prahy.“ Ôsmi Afganci po príchode na Slovensko požiadali o azyl. Nachádzajú sa v záchytnom tábore v Humennom a sú v karanténe. Minister obrany priblížil, že akcia bola koordinovaná z letiska v Tadžikistane. Operáciu podľa jeho slov komplikovala potreba zaistiť bezpečnosť, keďže v okolí letiska boli prestrelky

a vládol chaos. „Situácia v Afganistane je naďalej vážna a my urobíme maximum, aby sme pomohli tým, ktorí to potrebujú. Bolo našou povinnosťou postarať sa predovšetkým o našich občanov, ich rodinných príslušníkov a tiež spolupracovníkov OS SR priamo v Afganistane,“ povedal J. Naď.

Potvrdili profesionalitu

Minister obrany Jaroslav Naď ocenil za zabezpečenie evakuácie občanov a spo-

profesionalitu, odbornosť a odhodlanosť pomáhať občanom SR,“ prihovril sa vojakom. Poukázal na bezpečnostnú, logistickú i diplomatickú náročnosť operácie. Vyzdvihol tiež pomoc americkej veľvyslankyne, slovenského veľvyslanca pri NATO, ale aj českého ministra obrany Lubomíra Metnara.

„Išli ste asi na najnebezpečnejšie miesto sveta. Rozhodli ste sa do toho ísť s rizikom a vedomím, že misia môže dopadnúť akokoľvek. Vy ste hrdinovia,



lupracovníkov SR z Afganistanu vojenskou medailou za humanitárnu pomoc 32 profesionálnych vojakov, dvoch civilných zamestnancov rezortu obrany, americkú veľvyslankyňu Bridget Brink a veľvyslanca SR pri NATO Petra Bátora.

Na utorkovom ceremoniáli 24. augusta akéto operácie poďakovali aj premiér Eduard Heger a minister zahraničných vecí Ivan Korčok. Šéf rezortu diplomacie zároveň udelil kapitánovi vojenského leteckého špeciálu a veliteľovi zásahového tímu zlatú plaketu.

V operácii v Afganistane sa podarilo podľa ministra obrany dosiahnuť malý zázrak. Pripomenul, že na plánovanie mali iba 27 hodín. „Potvrdili ste svoju

ktorí sa nezastavili ani pred tou najväčšou hrozbou, pretože vám záležalo na životoch, ktoré ste išli zachrániť, na poslaní, ktoré ste dostali,“ uviedol predseda vlády.

Minister zahraničných vecí poukázal na súčasné nestabilné bezpečnostné prostredie. Poznamenal, že v misii v Afganistane bolo výrazne zastúpené aj Slovensko. V jej ciele podľa jeho slov „všetci veríme aj napriek okolnostiam, ktoré dnes nie sú priaznivé“. Evakuácia v Afganistane podľa neho zvýraznila význam a miesto ozbrojených síl v spoločnosti. Ocenil tiež spoluprácu ozbrojených síl a diplomacie.

Foto: OS SR, TASR



Prešovčania mieria do Stredomoria

V rámci prvého pôsobenia slovenských vojenských policajtov v operácii Sophia pôsobili na nemeckej lodi v Stredozemnom mori predovšetkým príslušníci skupín krízového manažmentu z Topoľčian a Vlkanovej. V operácii EUNAVFOR MED Irini to budú vojenski policajti z Prešova.

Cez leto vrcholila ich domáca príprava. Najmä na Senecských jazerách a v bratislavskom prístave. Túto časť výcviku pre nich zabezpečili príslušníci Odboru špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť v spolupráci so špecialistami z Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a Poriečneho oddelenia Polície SR.

Nová motivácia

Pri výcviku sa najskôr zamerali na potápanie na nádych – šnorchovanie, vylievanie masky a vyrovnávanie tlaku, metódy používania prostriedkov vodnej záchran, využitie núdzového záchranného prístroja pri tejto činnosti, ale aj zdokonalenie plaveckých štýlov. Nasledovalo vytrvalostné plávanie, poskytovanie prvej pomoci topiacemu, jeho vyzdvihovanie do člna. V bratislavskom prístave si precvičili pravidlá pri nastupovaní, vystupovaní, plavbe a vyzdvihovaní, prechod na iné plavidlo v normálnom a núdzovom režime. Ale aj prehľadávanie veľkého plavidla pod taktickým námetom či záchranu osoby pri neúmyselnom páde do vody v taktickom výstroji.

Náčelník prešovskej skupiny krízového manažmentu kapitán Vladimír Telesnický spokojne priznáva: „Odkedy sa začalo s prípravou na Irini, vojenski policajti získali ďalšiu motiváciu. Predtým sa podieľali na realizácii opatrení proti

Covid-19. Časť z nich sa infikovala, ale ťažký priebeh nemal nikto. Pôsobili sme na odberných miestach, v hliadkach s príslušníkmi policajného zboru. Bolo to potrebné, ale s našou odbornou činnosťou a prípravou to predsa len veľa spoločného nemalo. Preto som rád, že sa rozbehla komplexná príprava na operáciu Irini.“

Ešte pred odchodom na Senecské jazerá v prešovskej plavárni pracovali na zdokonalení plaveckých štýlov pod vedením inštruktora zo skupiny podpory OKM (Odbor krízového manažmentu) nadrotmajstra Martina Áča. Kapitán Roman Markovič je v AOS Liptovský Mikuláš asistentom katedry telesnej výchovy a športu. V rámci výcviku zabezpečoval najmä oblasť vojensko-praktického plávania. Teda aj záchranu topiaceho. „Ide o techniky základného plávania, rôzne štýly. Plávanie na boku, šliapanie vody na mieste pod záťažou. Hlavné je, aby dokázali predchádzať panike vo vode. Aby zistili, ako sa ich telo správa, keď má nedostatok kyslíka, keď musia bojovať vo vode s vlnami, nevládzu, ale musia zachrániť seba či kolegu. Každý, kto chce zachraňovať druhého, musí poznať svoje vlastné schopnosti,“ pripomína.

Po lodi sa nebehá

Nadrotmajster Vladimír, ktorý je predurčený ako veliteľ tímu pre misiu Irini, priznáva, že kolegovia z iných skupín



krízového manažmentu, ktorí absolvovali misiu Sophia, im veľmi pomohli radami a postrehmi. „Vďaka nim sme nemuseli začínať v príprave od nuly, ako sa to stalo v prípade prvej rotácie do Sophie. Pomohli nám aj v tom, aby sme si uvedomili, že budeme pôsobiť v stiesnených priestoroch lodí. Upozornili nás na šmykľavé povrchy. Naučili nás, že po lodi sa nikdy nebehá, len chodí – v záujme vlastnej bezpečnosti. Museli sme naše dynamické návyky trochu potlačiť,“ priznáva Vladimír. Jedným z tých, ktorí pomáhajú radami a skúsenosťami, je aj vedúci starší inšpektor – špecialista oddelenia krízového manažmentu Odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek rotmajster Matúš Jonák. Bol v prvej rotácii misie Sophia, učil sa na vlastnej koži.

Vojenská policajti sa naučili aj všeličo iné. Napríklad, aby malé dýchacie bomby, ktoré vydržia 20 – 25 nádychoch, neboli pripevnené priamo na taktickej či nepriestrelnej veste, lebo musia zostať na tele vojaka a v prípade potreby mu pomôcť. Na lodi potrebujú aj vhodné okuliare, aby zvládali plynulý prechod z vonkajšieho slnečného priestoru do vnútorných tmavých na lodi. „Naše štandardné maskáče veľmi naberajú vodu. A keď nasiaknu, obmedzujú pohyblivosť. Dostať sa potom hoci z vody na čln môže byť problém. A to už nehovorím o tom, že vojak má na sebe výstroj vážia-

ci vyše tridsať kíl. Plus zbraň. Treba ešte doriešiť otázku balistických prilb a komunikátorov na nepretržité spojenie počas celej operácie na lodi,“ pripomína Vladimír.

Rodák zo Sabinova kapitán Telesnický, ktorý vo vojenskej akadémii študoval informačné technológie, najskôr pôsobil v rovnako zameranom vojenskom útvere. Po prechode k Vojenskej polícii sa stal členom skupiny krízového manažmentu, ktorej dnes velí. Medzinárodné skúsenosti získal v misii OSN UNFICYP na Cypre v rámci dlhoročného pôsobenia v štruktúre mnohonárodného prápore VP NATO či na sedemmesačnom kapitánskom kurze v Spojených štátoch. Výcvik na Seneckých jazerách a v bratislavskom prístave veľmi oceňuje: „Mnoho poznatkov nám poskytli príslušníci Poriečneho oddelenia PZ. Najmä, ako prestupovať z plavidla na plavidlo, z člna na loď. Výborné boli aj rady odborníkov z Lešti či žilinských špeciálov. V ďalšej časti prípravy sme sa zamerali na kľúčové spôsobilosti vyžadované nemeckou stranou. Na taktickú prípravu, streleckú prípravu z primárnej a sekundárnej zbrane pri rôznych svetelných podmienkach, výcvik použitia systémov nočného videnia a alternatívne spôsoby nasadenia, ktoré sme si po návrate do Prešova precvičili z vrtuľníka UH-60M Black Hawk pomocou techniky FRIES (Fast Rope Insertion Extraction System) a taktiež s použitím horolezeckého lana



„Hlavnou úlohou národného výcviku bolo pripraviť jednotku na úspešné absolvovanie osemtyždňového výcviku na námornej základni v Nemecku, kam jednotka odcestuje začiatkom októbra.“

kapitán Vladimír Telesnický
veliteľ jednotky VP



a techniky RAPPELING. Pri technike FRIES Vojenská polícia použila prvýkrát vysadzovačov z vlastných radov.“

Golier s rozbuškou

Vojenská polícia nacvičovali v Seneckých jazerách okrem iného aj potápanie a vylievanie masky pod hladinou. Aby si zvykli na vodu, nepanikárili, dôverovali prostriedkom, ktorými disponujú. V nepriestrelných taktických vestách majú pláty s pozitívnym vztlakom, ktoré nadnášajú. Okolo krku je golier s pyrotechnickou rozbuškou. Keď sa ponoria zhruba dva metre pod hladinu, rozbuška reaguje, golier sa nafúkne a ťahá človeka nahor. Vojenská polícia si vyskúšali aj vyzliecť sa z maskáčov a vyzuť z kanád po páde do vody. Treba potlačiť prirodzený strach a rešpekt, ktorý cíti každý suchozemec.

Riaditeľ Odboru špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť major Juraj Antol ocenil výbornú spoluprácu s Vojenskou políciou, poriečnym oddelením polície, žilinským 5. plukom špeciálneho určenia i Akadémiou ozbrojených síl. „Usilovali sme sa prispieť k budúcej dobrej prezentácii rezortu obrany a Slovenska v operácii Európskej únie v Stredozemnom mori,“ konštatuje spokojne major Antol, ktorý dlhé roky pôsobil v radoch Vojenskej polície práve v jednotke krízového manažmentu.

„Hlavnou úlohou národného výcviku bolo pripraviť jednotku na úspešné absolvovanie osemtyždňového výcviku na námornej základni v Nemecku, kam jednotka odcestuje začiatkom októbra,“ zdôraznil kapitán Telesnický. Význam obnovenia spôsobilosti vojenských policajtov plniť úlohy v Stredozemnom mori vyzdvihli zástupca riaditeľa Vojenskej polície plukovník Marián Kudláč i vedúci oddelenia krízového manažmentu Odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek major Jozef Šoltýs. „Bude to vhodná príležitosť získať ďalšie cenné medzinárodné skúsenosti, nadviazať na výbornú prácu v misii Sophia a šíriť dobré meno nielen vojenských policajtov, rezortu obrany, ale aj celého Slovenska,“ zdôraznil plukovník Kudláč.

S prípravou vojenských policajtov sa v bratislavskom prístave oboznámil aj minister obrany Jaroslav Naď. Vyjadril spokojnosť s výkonmi a konštatoval: „Slovenská republika má záujem podieľať sa na upevňovaní bezpečnosti a stability Európskej únie v partnerských krajinách a tiež nestabilných regiónoch. Úlohou operácie EUNAVFOR MED Irini je zabezpečenie zbrojného embarga Bezpečnostnej rady OSN – nelegálnych dodávok zbraní do Líbye prostredníctvom monitorovania, ale aj zastavovania a inšpekcie podozrivých lodí.“

Text: Jozef Žiak

Foto: Ivan Kelement, Jozef Žiak



EUNAVFOR MED Irini

Hlavnou úlohou vojenskej operácie Európskej únie EUNAVFOR MED Irini, ktorá sa začala 31. marca 2020, je zabezpečiť dodržiavanie zbrojného embarga OSN pomocou nasadenia vzdušných, satelitných a morských prostriedkov. Misia môže v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 2292 (2016) uskutočňovať inšpekcie plavidiel na širom mori pri pobreží Líbye, ak je podozrenie, že prevážajú zbrane alebo súvisiaci materiál do Líbye a z Líbye. Operácia Irini nadväzuje na predchádzajúcu operá-

ciu EÚ v Stredozemnom mori EUNAVFOR MED Sophia. Je to konkrétny príspevok Európskej únie k procesu, ktorý spustilo medzinárodné spoločenstvo s cieľom podporiť návrat k mieru a stabilite v Líbyi.

V rámci ďalších úloh EUNAVFOR MED Irini monitoruje vývoz ropy a rafinovaných ropných produktov z Líbye a zhromažďuje informácie o ňom, prispieva k budovaniu kapacít a výcviku líbyjskej pobrežnej stráže a námorníctva pri presadzovaní práva na mori. Prispieva k narúšaniu obchodných modelov sietí prevádzачov a obchodníkov s ľuďmi prostredníctvom zhromažďovania informácií a leteckého hliadkovania. Pôvodný mandát vojenskej operácie EÚ v rámci spoločnej bez-

pečnostnej a obrannej politiky (SBOP) v Stredozemí – EUNAVFOR MED Irini bol predĺžený do 31. marca 2023. Operáciu Irini vedie taliansky kontreadmirál Fabio Agostini ako veliteľ operácie EÚ, jej ústredie je v Ríme.

V súčasnosti pôsobia v operačnom veliteľstve EUNAVFOR MED Irini dvaja príslušníci Ozbrojených síl SR na základe mandátu, ktorý schválila Národná rada Slovenskej republiky v októbri 2020. Návrh na dočasné rozšírenie zapojenia Slovenskej republiky do vojenskej operácie o jedenást príslušníkov Vojenskej polície ešte musí schváliť vláda a aj plénum Národnej rady SR. Predpokladaný termín nasadenia vojenských policajtov je marec 2022.



OSN: neotvárajte Varošu!

Bepečnostná rada OSN odmietla rozhodnutie Turecka a cyperských Turkov opätovne otvoriť cyperské mesto Varoša a vyzvala na okamžité odvrátenie tejto jednostrannej akcie, ktorá by mohla zvýšiť napätie na Cypre. Vo vyhlásení, schválenom všetkými 15 členmi rady, sa uvádza, že akýkoľvek pokus o znovuo- otvorenie hociktoorej časti Varoše zo strany niekoho iného než oby- vateľov mesta je neprijateľný. Rada zdôraznila dôležitosť dodržiava- nia a implementácie jej rezolúcií vrátane tej, v ktorej vyzýva na odovzdanie Varoše do administrácie OSN, ako aj na rešpektovanie slobody pohybu mierových síl OSN na Cypre. Vyhlásenie potvrdzu- je záväzok BR OSN k trvalému, komplexnému a spravodlivému vy- riešeniu situácie na ostrove v súlade so želaniami obyvateľov Cyp- ru, na základe dvojzónovej federácie a politickej rovnosti. Turecko však vyhlásenie BR OSN vzápätí odmietlo.



USA si rozmysleli odchod

Americká armáda oznámila, že si ponechá vojenské základ- ne v Nemecku a Belgicku, pôvodne určené na odovzdanie hostiteľským krajinám. Na území Nemecka ide o základ- ne v mestách Ansbach, Kaiserslautern, Mannheim, Pirmasens, Stuttgart a Wiesbaden, na území Belgicka o základňu pri meste Chievres. Predchádzajúci americký prezident Donald Trump vlani vyhlásil, že Spojené štáty stiahnu takmer 12 000 z 35 000 svojich vojakov umiestnených v Nemecku. Po tom, ako sa šéfom Bieleho domu stal Joe Biden, Trumpov plán zrušili, keďže Washington vníma Rusko ako závažnú hrozbu pre Európu a domnieva sa, že prítomnosť amerických vojakov je nevyhnutná. Americký minister obrany Lloyd Austin v apríli uviedol, že Pentagón dokonca posilní svoj vojenský personál vo Wiesbadene.

► Utekajú pred Talibanom

Administratíva prezidenta Spojených štátov amerických Joea Bidena rozšírila evakuačný program pre ohrozených afganských občanov, ktorí majú v USA nárok na štatút utečenca. Nárok budú mať súčasní i bývalí zamestnanci spravodajských organizácií, humanitárnych a rozvojových agentúr sídliačich v USA a tiež pracovníci ďalších skupín, ktoré sú financované z USA. Vzťahovať sa to bude i na súčasných a niekdajších zamestnancov americkej vlády a vojenských operácií NATO. Záujem prejavilo už zhruba 20 000 Afgancov.

► NATO dodáva vybavenie

Severoatlantická aliancia poskytla zdravotnícky materiál a vybavenie afganským vládnym silám zapojeným do bojov proti Talibanu. Pomoc zahŕňa lekárske vybavenie na ošetrovanie zranených vojakov a tiež zdravotnícke a lekárske vybavenie pre Národnú nemocnicu v Kábuľe. K poskytnutej výbave patria aj nepriestrelné vesty, hasičské autá a vŕzačské materiály, ktoré majú afganským deťom pomôcť nájsť nášlapné míny a vyhnúť sa im.

► Česko pomôže spolupracovníkom

Česká vláda schválila materiál o pomoci afganským tlmočníkom, ktorí počas uplynulých dvadsiatich rokov pomáhali Armáde ČR. Dostať by mali finančnú pomoc, prípadne aj azyl. Afganským tlmočníkom hrozí v prípade ovládnutia krajiny Talibanom reálne nebezpečenstvo. Pomoc by sa mala týkať asi tridsiatich Afgancov a ich rodín.

► Nemecko odmietlo výzvy

Nemecká ministerka obrany Annegret Krampová-Karrenbauerová odmietla výzvy na návrat nemeckých vojakov do Afganistanu po tom, čo vzbúrenci z hnutia Taliban obsadili mesto Kundúz, kde boli nemeckí vojaci nasadení desať rokov. Niektorí členovia strany CDU, do ktorej patrí aj Krampová-Karrenbauerová, sú za to, aby sa nemeckí vojaci podieľali na intervencii proti Talibanu. Podľa ministerky obrany by si však porážka Talibanu vyžadovala dlhú a náročnú vojenskú kampaň. Vínou za ukončenie spojeneckej vojenskej operácie v Afganistane dáva Donaldovi Trumpovi: „Jeho nešťastná dohoda s Talibanom znamenala začiatok konca,“ povedala nemecká ministerka.

► Rusko reaguje na Taliban

Ruské vojenské základne v Tadžikistane a Kirgizsku budú chrániť hranice členských štátov Organizácie Zmluvy o kolektívnej bezpečnosti v prípade priamej agresie z Afganistanu, uviedol ruský minister obrany Sergej Šojgu. „Dúfame, že dohody s Talibanom budú splnené. Vzhľadom na skúsenosti je však ťažké tomu veriť,“ uviedol. Moskva a Dušanbe už realizujú spoločný program prezbrotia tadžickej armády, ale teraz vyvstala potreba posilnenia bojového potenciálu tadžickej pohraničnej stráže. Rusko, Tadžikistan a Uzbekistan spustili rozsiahle vojenské cvičenia, spojené so situáciou v regióne. Členmi Organizácie zmluvy o kolektívnej bezpečnosti sú Arménsko, Bielorusko, Kazachstan, Kirgizsko, Rusko a Tadžikistan. Štatút pozorovateľa majú Afganistan a Srbsko.

Text a foto: TASR

Partneri z Indiany



Na tohtoročnom cvičení Slovenský štít bol prítomný brigádny generál Roger Dale Lyles, veliteľ partnerskej Národnej gardy štátu Indiana. Opýtali sme sa ho, ako vnímal priebeh cvičenia.



„Oceňujem, že aj napriek pandémie a všetkým opatreniam sa generálovi Danielovi Zmekovi a jeho ľuďom z generálneho štábu s podporou ministerstva obrany podarilo cvičenie Slovenský štít zorganizovať, pretože to pokladal za nevyhnutné. Bolo pre mňa čťou byť pri tom a som rád, že na cvičení participovalo aj niekoľko vojakov Národnej gardy štátu Indiana (NGI).“

Spoločné ciele

„Naše hlavné ciele spolupráce so Slovákmi sú tie isté, aké má Severoatlantická aliancia. Patrí k nim aj odstránenie protivníka v tom ktorom regióne, čo sa dá tiež prostredníctvom mnohonárodných cvičení, akým bol aj Slovenský štít,“ pokračoval brig. gen. Lyles. „Druhou dôležitou vecou pri takýchto medzinárodných cvičeniach je zvyšovanie interoperability, pretože vzájomne chceme porozumieť taktike, technikám a postupom našich partnerov.“

Spolupráca našich vojakov s NGI sa začala už v polovici 90. rokov a jej vtedajším hlavným cieľom bolo napomôcť Slovensku ku vstupu do NATO. Okrem iného dôležité bolo spoločné nasadenie vojakov NGI a OS SR v operácii ISAF v Afganistane, kde pôsobili od júna 2011 do mája 2013 štyri polročné rotácie. Veliteľom spoločnej jednotky, ktorá cvičila vojakov afganskej armády, bol slovenský dôstojník, jeho zástupca bol Američan. Spoločné cvičenia, vrátane účasti na tých mnohonárodných, sa postupne stali samozrejmosťou. Spomeňme napríklad cvičenie Slovak Warthog 2016, keď príslušníci NGI a žilinského 5. pluku špeciálneho určenia cvičili na letisku Sliač a v Centre výcviku Lešť navádzanie slovenských lietadiel L-39 a amerických A-10C Thunderbolt na pozemné ciele. Podobne aj Slováci často prichádzali na výcvik či rôzne kurzy do Indiany. V roku 2015 ich tam cvičilo až 150. Pravdaže, vojaci z Indiany opakovane prichádzajú na Slovenský štít, hoci brig. gen. Lyles poznamenal, že tento rok bola ich účasť pre doznievanie pandémie skôr symbolická „V rámci partnerstva s OS SR aj my čerpáme zo skúsenosti slovenských vojakov a v boji proti pandémie využívame niektoré podobné opatrenia, aké sa osvedčili vašim ozbrojeným silám. Týka sa to pomoci vojakov v nemocniciach, pri podpore testovania, na hraniciach a podobne.“

Sila tradície a vlastenectva

Národná garda 6,6-miliónového štátu Indiana má približne 14 000 vojakov. Disponuje piatimi pozemnými brigádami, v letectve slúži tisícka vojakov. Ako avizoval jej veliteľ, jedno z dvoch stíhacích krídel vybavené lietadlami A-10 Thunderbolt plánujú čoskoro prezbrojiť na F-16-stky. „Z uvedeného celkového počtu príslušníkov NGI je v stálej profesionálnej službe niečo pod 20 % vojakov. Ostatní sú dobrovoľníci, ktorí pod vedením profesionálov cvičia raz za mesiac a majú ročne tiež nepretržité dva týždne výcviku,“ konkretizoval. „Snažíme sa udržať ich schopnosti na najvyššej úrovni – a aj preto chcú v NGI zotrvať,“ zodpovedal nám na otázku, čo motivuje dobrovoľníkov, aby zostávali v NGI, alebo do nej vstupovali. Pravdaže, je to aj o ich vlastenectve a pociť zadosťučinenia a zmysluplnosti ich služby svojej krajine. V štáte Indiana je o službu v NGI vysoký záujem. „Treba dodať, že motiváciou je tiež uhradené zdravotné poistenie či štúdium na univerzite, ale predovšetkým je to o obrovskej hrdosti na tradíciu,“ zdôraznil generál, ktorého dedo bojoval v prvej svetovej vojne a otec so strýkom v druhej, pričom otec bol nasadený aj v Kórei i vo Vietname. Dnes v rodinnej vojenskej tradícii pokračuje generálov synovec. Tu môžeme spomenúť aj to, že Národná garda je najstaršou vojenskou inštitúciou v USA a tá z Indiany je jednou z najväčších v Spojených štátoch. Jej história siaha neoficiálne až do roku 1801 a oficiálne do obdobia americko-mexickej vojny v roku 1846. V ostatných rokoch boli vojaci NGI nasadení aj na Balkáne, v Keni, Iraku či v Afganistane. Samozrejme, aj v rámci domáceho krízového manažmentu. A to napríklad od prírodných kalamít ako bol hurikán Katrina či obrovské záplavy v Indiane v roku 2008 cez nedávne nasadenie na americko-mexických hraniciach v oblasti San Diega až po nasadenie jednotky, ktorá pred niekoľkými mesiacmi pomáhala riešiť vzniknutú krízovú situáciu v hlavnom meste Washington.

„Na slovenských vojakoch si cením najmä ich profesionalitu, vlastenectvo a spolupatričnosť, o to viac verím, že naša spolupráca bude naďalej pokračovať, a to aj v rámci budúcoročného Slovenského štítu,“ avizoval brig. gen. R. D. Lyles.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement



Sústredený poľný výcvik kadetov AOS v Lešti

Previerka Lešťou



V Centre výcviku Lešť sa po ročnej prestávke spôsobenej pandémiou Covid-19 v lete znova konal sústredený poľný výcvik kadetov prvého a druhého ročníka Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika. Lešť ich dokonale preverila.

Veliteľ školských jednotiek a zároveň aj poľného výcviku podplukovník Václav Želonka vysvetľuje: „Do Lešti sme vyviekli 296 osôb. Okrem kadetov prvého a druhého ročníka je tu aj polovica kadetov štvrtého ročníka, ktorí pôsobia ako velitelia jednotiek a pomocní inštruktori, 23 kadetov leteckej fakulty, 15 kadetov partnerskej Univerzity obrany Brno a inštruktori z ozbrojených síl.“

Do ďalšieho ročníka

„Pre prvákov a druhákov úspešné absolvovanie poľného výcviku znamená postup do ďalšieho akademického ročníka,“ pripomína veliteľ 2. ročníka Kriváň školských jednotiek kapitán Pavol Tkáč. Študentov čakalo v Lešti v dvoch posledných júlových týždňoch a začiatkom augusta plnenie výcvikových úloh z taktickej, streleckej, topografickej prípravy i prežitia v poľných podmienkach. Kadeti druhého ročníka v Oremlande práve precvičovali vstupy do budov, ich postupné prehľadávanie a potlačenie odporu prípadného protivníka.

Druháci pred rokom pre protipandemické opatrenia nezažili takúto prípravu, navyše značnú časť minulých semestrov strávili mimo školy vzhľadom na dištančný spôsob výučby. Aj preto sa tešili na Lešť. Priznáva to aj kadet Andrej Ōlveczký. „Som rád, že sme sa po roku mohli vrátiť do školy, stretnúť sa so spolužiakmi, lebo toho dištančného vzdelávania už bolo dosť. Cítíme, že chýbajúci výcvik sa na nás podpísal. Musíme to čím skôr dohnať.“ Podľa kapitána Tkáča spoločne s kadetmi Eduardom Hurtukom a Alexandrou Javorskou patrí medzi najlepších v ročníku. Navyše, týždeň pred odchodom na Lešť bol veliacim kadetom ročníka Kriváň a osobne sa zúčastnil na príprave vyvedenia.

Andreja a jeho spolužiakov zaujala aj forma výcviku v Centre výcviku Lešť. Priznáva, že doteraz ich výcvik prebiehal len v obmedzených podmienkach areálu akadémie a v Mokradi. Aj preto bol najmä boj v zastavanom priestore pre jednotli-

vé družstvá veľmi zaujímavý, nie stereotypný. Po ukončení druhého ročníka by mal vedieť plnohodnotne zastávať úlohu veliteľa družstva. „Striedame sa vo velení družstva. Čo je lepšie? Veliť je zodpovednosť za seba i celé družstvo. Byť len v družstve je ľahšie. Odpadajú vám starosti s velením. Na druhej strane, ako veliteľ mám lepší prehľad o činnosti celého kolektívu,“ usmeje sa a pokračuje: „Teším sa aj na streľbu, mám už vybavený zbrojný preukaz. Takže sa budem môcť dostať na strelnicu.“ Končiaci štvrtáci robia druhákom pomocných inštruktorov. Andrej priznáva, že o dva roky to bude čakať aj jeho, preto si dobre všima ich prácu. Oceňuje, že sú ústretoví, radi poradia.

Výstrel ich rozhodil

Kadet Daniel Simon Dobrota je končiaci štvrták a pomocný inštruktor. Na margo Adrejevých slov priznáva: „Naozaj sme mali oproti nim výhodu, že vtedy ešte nebol Covid a zažili sme po oba roky plnohodnotnú letnú prípravu v Centre výcviku





„Veľmi oceňujem veľkú snahu dobehnúť vo výcviku všetko zameškané.

Je dobré, že máme inštruktorov z vojenských útvarov. Odovzdávajú skúsenosti, ktoré získali v práci, pri vojenských cvičeniach doma, i v zahraničných misiách a operáciách.“

plukovník Ľubomír Matta

prorektor pre vojenské veci, AOS Liptovský Mikuláš

Lešť. Aj preto sa im usilujeme pomôcť, ako nám pomohli naši starší kolegovia. Chceme získať potrebné skúsenosti, aby sme po skončení školy vedeli pôsobiť ako velitelia čiat v útvaroch, kam nastúpime,“ hovorí budúci piatok, rodák z Rožňavy, ktorý študuje bezpečnosť a obranu štátu.

Spokojnosť so snahou kadetov druhého ročníka neskrýva ani ich inštruktor nadrotmajster Štefan Krolák. Podľa neho spočiatku bolo poriadne cítiť, že vlastne pre korunu rok necvičili. Potrebujú do seba dostať vojenský dril, reálne plnenie úloh, ktoré dosiaľ ovládali skôr v rovine teórie. „Aby sa nebáli – nenechali sa vykoľajovať tým, keď pri plnení úloh zaznie strelba, hluk. Keď z budovy smerom k nim padol výstrel, všetci otočili

zbraň tým smerom a zabudli na krytie ostatných smerov. Ale postupne sa zbavujú takých školských chýb,“ hovorí inštruktor 2. ročníka Kriváň.

Slovensko-česká spolupráca

Pätnástku českých kadetov – študentov Univerzity obrany Brno vedie poslucháč druhého ročníka desiatnik Ondřej Byrtus. Je to preňho prvá medzinárodná skúsenosť. Na priestory Centra výcviku Lešť a jeho výcvikové možnosti má len slová chvály. „Vyskúšali sme si už strelnice a teraz Oremland, kde precvičujeme boj v zastavanej oblasti. Vedú nás skúsení slovenskí inštruktori. Vďaka nim získavame skúsenosti,“ hovorí. So slovenskými kolegami hneď nadviazali živú spoluprácu.

Poľné sústredenie v Centre výcviku Lešť bolo premiérové nielen pre kadetov, ale aj pre veliteľa 2. ročníka Kriváň školských jednotiek kapitána Pavla Tkáča. Veď veliteľom ročníka je len od marca tohto roku. Predtým pôsobil v rôznych veliteľských a logistických pozíciách v martinskom opravárenskom prápore. Naposledy ako veliteľ opravárenskej rot. Po ňom prevzala štafetu v spomínanej jednotke poručíčka Javorková, o ktorej píšeme na stranách 28 – 29 tohto vydania Obrany a kapitán Tkáč si ju chváli ako veliteľku čaty. Podľa neho má všetky predpoklady byť aj výbornou veliteľkou rot.

Snaha im nechýba

Prorektor pre vojenské veci AOS Liptovský Mikuláš plukovník Ľubomír Matta vyjadril spokojnosť s úsilím kadetov osvojiť si čím skôr potrebné praktické návyky. Pripomína, že dnešní prváci dosiaľ z vojenského života veľa nespoznali. Po nástupe a mesačnom základnom výcviku odišli domov a učili sa dištančnou formou. Až teraz sa oboznamujú s praktickým poľným výcvikom.

„Veľmi oceňujem ich veľké úsiele. Rovnako aj druhákov, dobehnúť všetko zameškané vo výcviku. Dobré je, že tu máme inštruktorov z vojenských útvarov, ktorí nám pomáhajú uviesť do života všetky nové prvky, ktoré sa v útvaroch objavili. Odovzdávajú skúsenosti, ktoré získali doma, pri vojenských cvičeniach doma i v zahraničí i v zahraničných misiách a operáciách. Aby sme našich študentov čo najlepšie pripravili na reálny život v útvaroch, kam nastúpia ako mladí poručíci. Som rád, že pokračujeme aj v spolupráci s českou Univerzitou obrany Brno. Českí študenti sú spolu s našimi na výcviku v Centre výcviku Lešť a v septembri zasa pätnásť našich kadetov absolvuje výcvik vo Vyškove.“

Text a foto: Jozef Žiak



Do nasadenia s rešpektovaním očkovacej schémy



Po skúsenostiach z Najvyššieho veliteľstva Aliančných síl v Európe v belgickom Monse či vo vedení sekcie riadenia obrany, výstavby ozbrojených síl a obranného plánovania Ministerstva obrany SR, ale aj v misiách UNAVEM III a MONUA v Angole, sa v januári stal veliteľom Strategického centra krízového manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR brigádny generál Tibor Králik.

Vaše strategické centrum velí vojakom v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Ako, s prihliadnutím na nedávne skúsenosti s Covidom-19, plánujete vysielanie príslušníkov Ozbrojených síl SR do zahraničia v rámci očakávanej tretej vlny pandémie?

Tretia vlna by naše plány nemala zásadným spôsobom ovplyvniť. Isto, môžu nám ich sťažiť opatrenia, ktoré sa prijímajú na úrovni krajín, do ktorých sú vojaci nasadzovaní, pretože nie sú jednotné. Vieme však pružne reagovať, už sme si to vyskúšali. V každom prípade príprava jednotlivých rotácií je v súlade s plánom, ktorého súčasťou sú aj protipandemické opatrenia. Napríklad sme upravili systém vysielaní v tom, že sa usilujeme všetky rotácie meniť letecky, a to vďaka našim vzdušným silám, alebo prostredníctvom spolupráce s koalíčnymi partnermi. Vydali sme aj pokyny, aby boli vysielaní len plne zaočkovaní ľudia vrátane vakcinácie proti Covid-19.

Z čoho pramenilo toto rozhodnutie?

Je to jednoznačné. My máme v zmysle zákona úlohu vyslať do misií a operácií ľudí, ktorí sú pripravení na plnenie úloh aj na klimatické podmienky či epidemickú situáciu. Súčasťou prípravy na nasadenie je aj absolvovanie povinnej očkovacej schémy. Preto vzhľadom

na situáciu a z nej prameniace nebezpečenstvá pre vojakov zavádzame do tejto schémy absolvovanie očkovania proti covidu. Je to, samozrejme, odborná vec; ak si spomeniem na svoje vyslanie do Afriky, hoci som predtým absolvoval azda desiatku očkovaní, ani mi len nenapadlo diskutovať o tejto rotácii. Veril som odborníkovi – a aj vďaka nim som sa vždy domov vrátil zdravý. Mne aj celému veleniu ozbrojených síl a vedeniu ministerstva obrany záleží na tom, aby aj vďaka vakcinácii mohli vojaci v nasadení slúžiť plnohodnotne a vrátili sa zdraví k svojim rodinám.

V prvom polroku ste zabezpečovali viacero rotácií našich vojakov. Čo bolo najzložitejšie?

V niektorých misiách sme museli modifikovať dĺžku vyslania a aj takto sa chcem poďakovať vojakom, ako aj ich príbuzným, že pochopili situáciu. Museli sme navyše zosúladiť naše protipandemické opatrenia s opatreniami v krajinách nasadenia a v samotných operáciách. Najzložitejšie to bolo na Cypre. Aj napriek tomu, že značný počet našich vojakov už mal za sebou druhú dávku vakcinácie, pred odletom do UNFICYP museli všetci absolvovať dvojtyždňovú karanténu na území Slovenskej republiky a rovnako boli

dva týždne v karanténe po prilete na Cyprus. Prebrať úlohy mohli v podstate až po dlhej štvortýždňovej karanténnej pauze.

Ako prebiehalo stiahnutie našich vojakov z operácie Resolute Support po takmer dvadsaťročnom nasadení v Afganistane?

Nebolo to ľahké, vzhľadom na rýchlosť odsunu či koordináciu s partnermi. Bolo tiež zložité získať viacere diplomatické povolenia, napríklad na prelety. Rozhodnutie o stiahnutí vojsk z Afganistanu padlo 14. apríla, a už 16. júna bol posledný slovenský vojak doma. V záverečnej fáze sme mali v operácii síce len 24 ľudí, ale tí museli pripraviť na odoslanie kontajnery so zbraňami, municiou, výstrojom. Okrem toho sme sa usilovali dostať na Slovensko aj maximum materiálu, ktorý naše jednotky obstarali priamo v Afganistane. Samozrejme, predchádzali tomu rôzne vyjednávania s aliančnou centrárou v Bruseli. Posledný materiál došiel v poriadku už koncom júna, čiže za desať týždňov sme mali všetko doma. Preto, aj vzhľadom na poďakovanie z úrovne náčelníka generálneho štábu, si dovoľím povedať, že sme to vo vlastnej réžii zvládli veľmi efektívne. Naozaj to nebol jednoduchý proces, tým viac si vážim prácu všetkých, ktorí sa na ňom podieľali.

Aké výzvy na vás kladie vyslanie do operácie EUNAVFOR MED Irini?

Máme už skúsenosti z minulosti, pretože v rokoch 2017 a 2018 sme pôsobili v predchádzajúcej operácii Európskej únie Sophia, ktorá mala podobné zameranie. Ide síce o nasadenie s niektorými novými spôsobilosťami nášho zásahového tímu, napríklad v oblasti vyloďovania, ale príprava je kvalitná. Na nasadenie jedenástich vojakov od začiatku budúceho roka na nemeckej lodi pod vlajkou EÚ v južnej časti centrálného Stredomoria budú naši vojaci pripravení. Dvoch profesionálov už máme na veliteľstve operácie v Ríme. Trochu sme museli zapracovať na logistike, ale všetko ide ako treba.

Mohli by ste ozrejmiť prvé skúsenosti z nasadenia príslušníkov Ozbrojených síl SR v Afrike?

Do výcvikovej misie EUTM Mali sme vyslali štyroch, vo výcvikovej misii EUTM RCA v Stredoafrickej republike sú dvaja. Všetci pôsobia v štábných funkciách na veliteľstvách misií. Špecifiká nasadenia vyplývajú z nepredvídateľnosti situácie či z klimatických podmienok. No ak sme v pozorovateľských misiách v Afrike pôsobili už od roku 1993 a v Misii UNMEE v Eritrei sme mali na začiatku tohto tisícročia približne dvestočlennú jednotku ženistov a zvládli sme to, veríme našim vojakom v afrických misiách aj dnes.

Koncom júla ste boli s ministrom obrany Jaroslavom Naďom za našimi vojakmi na Cypre. Aké sú vaše poznatky z ich nasadenia v UNFICYP?

Bola to prvá cesta do misie v mojej súčasnej pozícii a chcel som sa priamo na mieste lepšie oboznámiť so špecifikami ich dennej práce. Navštívil som takmer všetky postavenia, mal som možnosť sa s vojakmi rozprávať a vnímať ich pohľad. Oceňujem, že v ich reakciách som vnímal aj svoju komunikáciu s veliteľom misie. Nezaznamenal som žiadne problémy, napríklad v poklese morálky, vojačky a vojaci berú do úvahy to, čo sa deje okolo nich, no predovšetkým plnia rozkazy s profesionalitou im vlastnou. Ďakujem im, rovnako ako ďakujem ich veliteľovi podplukovníkovi Jánovi Hricovi.

Ostatné misie a operácie budú pokračovať v aktuálnych alebo modifikovaných verziách?

V Bosne, v operácii EUFOR Althea, plánujeme rozšíriť styčný a pozorovací tím (Liaison and Observation Team – LOT) v Sarajeve. V zmysle požiadaviek na Cypre v budúcom roku plánujeme vytvoriť v rámci vojenskej polície vyšetrovateľa pre veci národné, ktorý bude aj poradcom veliteľa misie. Nechcem



Do operácií medzinárodného krízového manažmentu chceme vyslať organické jednotky, aby bol jednoduchší proces ich prípravy, aby sa ľudia poznali, aby sa pripravovali systémovo.

však predbiehať. Čo je dôležité, a čo je aj cieľom náčelníka generálneho štábu generála Daniela Zmeka, do nasadenia v zahraničí chceme vyslať čo najviac organické jednotky. Tak, aby bol jednoduchší proces prípravy, aby sa ľudia poznali, aby sa pripravovali systémovo. Podobne, ako je teraz vyčlenený ako operačná záloha pre veliteľa Althea v Bosne a Hercegovine prápor z 2. mechanizovanej brigády. Od 1. júla až do konca roka je síce v pohotovosti na Slovensku, ale je pripravený na vyslanie a nasadenie. Keď máme hovoriť o aktuálnych počtoch, začiatkom augusta sme mali nasadených 428 vojakov. Najviac ich máme v misii UNFICYP na Cypre 238, v rámci Predsunutej prítomnosti v Lotyšsku ich je 133, štyri desiatky sú v Bosne a Hercegovine, traja na Blízkom východe v pozorovateľskej misii UNTSO, piati sú v misiách v Iraku a Kuvajte, jeden slúži v pozorovateľskej misii EUMM v Gruzínsku, štyria sú v Mali, dvaja v Stredoafrickej republike a dvaja na veliteľstve misie EUNAVFOR MED Irini v Ríme.

Do akej miery sú vojaci vysielaní do zahraničia po prejavenom záujme a do akej miery na rozkaz?

Na rozkaz idú všetci, ale niektorí ho vítajú a iní sa mu musia podriaďiť. Stále sa však usilujeme vyslať do operácií ľudí podľa ich záujmu. No ak chceme vyslať organické jednotky, bude tu isto tlak aj na rozkaz. Samozrejme, podľa možností berieme úvahy dôvody hodné zreteľa. No opakujem: rozkaz je rozkaz. Z posledného obdobia s tým máme skúsenosti z operácie Predsunutá prítomnosť, kde sme vysielali mechanizované jednotky a dnes máme v Lotyšsku samohybný delostrelecký oddiel z Michaloviec.

Chýbajú pri nasadzovaní v zahraničí nejaké špecializácie?

Potrebovali by sme viac ľudí s elektro-technickým zameraním, špecialistov na výpočtovú techniku či lekárov.

Aké sú ťažiskové úlohy vášho centra v rámci domáceho krízového manažmentu v prospech našich občanov?

Keď vznikne problém, sme prví, kto o ňom vie. Hneď informujeme náčelníka generálneho štábu a vedenie rezortu. Rešpektujúc schválené postupy a rozkazy okamžite nastavíme systém tak, aby sme prostredníctvom príslušníkov ozbrojených síl poskytli pomoc tam, kde treba. Ak nebudeme hovoriť o covide, takto sme nedávno pomáhali po pretrhnutí hrádze v Rudne nad Hronom – a je toho oveľa viac.

Máte už doladené kompetencie so spoločným operačným veliteľstvom v Banskej Bystrici?

Je to vo vývoji, žiada si to množstvo diskusií a nových riešení, považujem to za prirodzený proces.

Ako využívate vedomosti a postupy, ktoré ste nadobudli počas pôsobenia v medzinárodných štruktúrach?

Poznanie systému fungovania v NATO sa usilujeme spolu s kolegami vo velení ozbrojených síl uplatňovať zavádzaním doktrinálneho prostredia a zapracovaním do našich postupov, čo však nebude nikdy uzavreté, takže nové veci implementujeme v aktualizovaných podobách. To neznamená, že sa nespoliehame aj na vlastné skúsenosti. Vráťane tých z medzinárodného krízového manažmentu. Keď mám hovoriť o sebe, pri riešení niektorých záležitostí v našich misiách mi, okrem iného, pomáha aj to, že môžem v rámci mnohonárodných veliteľstiev misií či operácií komunikovať s ľuďmi, s ktorými som už spolupracoval v medzinárodných štruktúrach, takže tá sila kolegiality je o to intenzívnejšia.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Dve desaťročia

v UNFICYP

„Naši vojaci v operácii UNFICYP už dve desaťročia so ctou strážia mier, bezpečnosť a status quo v rámci tzv. nárazníkovej zóny na ostrove Cyprus a moje poďakovanie pri tomto okrúhlom výročí patrí každému vojakovi a každej vojačke, ktorí boli alebo aktuálne sú súčasťou tejto mierovej misie,“ ocenil našich mierotvorcov počas júlovej návštevy minister obrany SR Jaroslav Nad’.

„V našej 39. rotácii pôsobí 238 príslušníkov z 38 útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR a okrem bežných povinností súvisiacich s plnením operačných úloh sme sa taktiež museli vyrovať s pandemiou Covid-19. Tieto obmedzenia spolu s pomerne dynamickými zmenami operačného prostredia na ostrove a nasledujúcim zvyšovaním politického napätia kladli na našich vojakov zvýšené požiadavky,“ konštatoval veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Ján Hric.





Prestíž a poslanie

Keď sa príslušníci OS SR stali v rámci operácie UNFICYP popri Britoch a Argentínčanoch jedným z troch vedúcich národov a vystriedali v roku 2001 v tejto pozícii vojakov Rakúska, pre Slovensko to bol veľký medzinárodný úspech. Neboli sme jediným záujemcom. „Mali sme jednotky nasadené v misiách v africkej Eritrei, vo Východnom Timore či na Golanských výšinách. Bolo to zložité rozhodovanie a ešte zložitejšia príprava, veď Slovensko vysielalo do zahraničia vyše šesť stoviek vojakov,“ spomenul vtedajší náčelník generálneho štábu generál v. v. Milan Cerovský. Dodal: „Takú šancu a zároveň dôveru medzinárodného spoločenstva, ktorú sme si v OSN vytvorili najmä vďaka predchádzajúcej činnosti našich ženistov na Balkáne, sme však museli využiť. Vráťane ústretovosti rakúskych partnerov, pričom si dovoľm s veľkou vďakou spomenúť aspoň meno vtedajšieho rakúskeho vojenského pridelenca obrany na Slovensku brigádneho generála Vogela. Zároveň ďakujem všetkým za prestíž, akú na Cypre doteraz máme,“ povedal na adresu 3 885 vojakov, z ktorých bolo

213 žien, čo sa od roku 2001 v misii vystriedali.“

„Počas rokov pôsobenia ste dokázali svoje kvality, odhodlanie a svedomité plnenie úloh, to potvrdzuje aj fakt, že v roku 2018 nám Organizácia Spojených národov zverila do pôsobnosti celý Sektor 4,“ s odstupom dvoch desaťročí zdôraznil na slávnostnom nástupe našich vojakov v tábore generála Milana Rastislava Štefánika vo Famaguste minister obrany SR Jaroslav Nad'. Slova uznania zazneli aj z úst vojenskej veliteľky misie nórskej generálmajorky Ingrid Gjerde a predtým v Nikózii na ministerstve obrany, aj od ministra Charalambosa Petridesa. S ním náš minister Jaroslav Nad' podpísal vôbec prvé memorandum o porozumení medzi oboma rezortmi obrany. „Memorandum nám dáva ďalšie možnosti rozvoja vzájomnej spolupráce v otázkach obrany a bezpečnosti, ako aj výcviku či v obrannom priemysle,“ ocenil J. Nad'. A ak hovoríme o prestíži Slovenska na Cypre, treba zdôrazniť aj to, že už od vzniku Slovenskej republiky je to práve slovenský veľvyslanec, ktorý každý mesiac sprostredkúva bikomunitný dialóg medzi predstaviteľmi grécko-cy-



< ANKETA >

Čo vám berie a čo dáva nasadenie v misii UNFICYP?

Rotmajster Ľubomír Podhorský
vojenský fotograf veliteľstva misie:



Doma som fotil len amatérsky, takže po vyhratom konkurze som v UNFICYP získal obrovské skúsenosti pri fotení pre časopis misie Blue Beret, pre

sociálne siete a podobne. V operácii UNFICYP som druhý raz, premiéru som mal ako správca skladu, preto sa nedá porovnať, akou raketovou rýchlosťou sa mi v prostredí medzinárodného veliteľstva zlepšila úroveň angličtiny. Daňou je v podstate len odlúčenie od rodiny.



Cyperské kalendárium

1960

Cyperská republika vznikla ako samostatný štát 16. augusta. Predtým bol Cyprus súčasťou Britského impéria. Základným dokumentom, ktorý predchádzal osamostatneniu, bola Žürišská dohoda medzi vládami Grécka a Turecka a podpis zmluvy medzi garančnými mocnosťami, ktorú v Londýne 19. 2. 1959 spolu s Gréckom a Tureckom signovala vláda Veľkej Británie.

1964

Po opakovaných incidentoch a sabotážach na ostrove Bezpečnostná rada OSN 4. marca jednomyselne prijala rezolúciu č. 186, ktorou odporučila vytvorenie mierových síl OSN UN-

FICYP s cieľom udržať mier na ostrove Cyprus. Na začiatku mala operácia 6 725 vojakov. Do tábora vo Famaguste, kde v súčasnosti sídli veliteľstvo slovenského vojenského kontingentu a Sektoru 4, prišla 19. apríla ako prvá tisícika vojakov z Írska. Koncom roka ich vystriedalo vyše 800 Švédov a vojenský tábor dostal názov Kemp Carl Gustaf.

1974

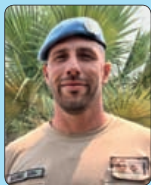
Otvorené boje prepukli aj v roku 1967, po čiastočnom uvoľnení napätia sa situácia ešte viac vyhrotila v roku 1974, keď grékokyperská Národná garda zvrhla prezidenta arcibiskupa Makariosa a uskutočnila štátny prevrat. Turecko,

ktoré sa obávalo pripojenia ostrova ku Grécku, odvolávajúc sa na Garančnú zmluvu, vysadilo svoje jednotky na severné pobrežie. Po dvoj-fázovej vojenskej intervencii vznikla v auguste 1974 na líniiach zastavenia palby nárazníková zóna. Naprieč ostrovom je dlhá 180 kilometrov.

2004 • Asistencia pri pristávaní argentínskeho vrtulníka



Desiatnik Michal Adamec
ženista, elektrikár:



skúsenosti, aj lepšiu angličtinu.

Berie mi čas s rodinou a stojí mi stavba rozostavaného domu. Na druhej strane po návrate budem mať dom za čo dostávať a tiež si prinesiem

Čatárka Vladimíra Kopčanová
zástupkyňa veliteľa strážneho družstva:



len v kempe. Podarilo sa mi nákaze vyhnúť a teším sa, že už som zaočkovaná oboma dávkami. No i bez Covidu by UNFICYP naozaj nebola dovolenkova misia, takže si cením ďalšie skúsenosti.

Bola som dvakrát v Kosove, chcela som v misii popri službe spoznať aj ďalšiu krajinu, ale od januára sme boli pre Covid-19 v podstate



perskej a turecko-cyperskej komunity na ostrove. „Vnímam to tak, že slovenská prítomnosť na Cypre stojí na dvoch nohách. Jednou z nich sú naši vojaci, ktorí slúžia v najzložitejšej zo všetkých troch zón, teda v Sektore 4 rozprestierajúcej sa vo východnej časti ostrova s veliteľstvom dislokovaným v severnej, medzinárodne neuznanej Severocyperskej tureckej republike v meste Famagusta. Rovnako vysoko sú cenení aj ženisti, policajti a ďalší príslušníci jednotky SLOVCON v rámci medzinárodného veliteľstva na juhu v Nikózii. No a ak sa nám podarilo udržať bikomunitný dialóg aj v ostatnom čase napriek pandémie a zložitému politickému vývoju, čo vysoko ocenil tiež generálny tajomník OSN a miestne autority, je vidieť, že obe slovenské nohy stoja na Cypre pevne v kolenách,“ usmial sa náš veľvyslanec Ján Škoda.

Očkovanie a odhodlanie

„V Sektore 4 máme niekoľko hotspotov, teda problémových miest, takže po narastajúcom napätí po otvorení a čiastočnom sprístupnení Varoše museli vojaci pri patrolovaní zvýšiť senzitivitu. Týka sa to aj MOLO dôstojníkov, ktorí prichádzajú priamo do styku s oboma stranami,“ konštatoval podplukovník Ján Hric. „V rámci nášho 60 kilometrov dlhého

sektora si to veľmi dobre uvedomujú na najmenšej patrolovej základni PB 91, kde pôsobí šesť vojakov, až po Kemp generála Štefánika na východe ostrova, kde ich je 75. Zložitú situáciu majú najnovšie naši vojaci v známom meste duchov, teda vo Varoši, kde slúžia na dvoch pozíciách,“ zdôraznil veliteľ. Status quo, teda stav nemenný, z roku 1974 sa práve v tejto oblasti po čiastočnom otvorení a sprístupnení Varoše civilným návštevníkom v októbri 2020 diametrálne zmenil. Najnovšie vyhlásenia politických lídrov tureckých Cyperčanov nasvedčujú, že tento proces bude aj naďalej pokračovať.

Slovenskí vojaci však boli v predchádzajúcich mesiacoch ohrození aj pandemiou Covid-19. „V prvej vlne sme mali 21 infikovaných, v druhej šesť. Našťastie všetci mali ľahký alebo stredne ťažký priebeh a náš zdravotnícky personál Sektora 4 ich na dennej báze monitoroval,“ spomenul veliteľ. V každom prípade – vojaci v operácii UNFICYP si počas každého stretnutia s ministrom Jaroslavom Naďom mohli vypočuť jeho apel na zaočkovanie s tým, že sám veľmi dobre vie, o čom hovorí, keďže stredne ťažký Covid prekonal v predchádzajúcom období. A aká je úroveň zaočkovania našich vojakov? „Momentálne má sektor zaočkovanosť na úrovni 74 % s tým, že záu-

Zodpovednosť za východnú časť ostrova prevzali príslušníci rakúskeho kontingentu.

1977

Po viacerých preskupeniach jednotiek UNFICYP za vtedajší Sektor 6, ktorý sa po ďalších zmenách transformoval na Sektor 4, prevzali zodpovednosť Rakúšania. Veliteľstvo ostalo vo Famaguste a tábor niesol meno vojvodu Leopolda V.

1989

Prvá schôdzka lídrov politických strán oboch cyperských komunít sa konala 16. mája v Prahe na podnet vtedajšieho čs. veľvyslanca na Cypre Emila Keblúška, pôvodom Slováka. Lídri obidvoch komunít ho vyhodnotili ako nápomocného v procese hľadania riešenia cyperskej otázky

a dohodli sa, že v rozhovoroch budú pokračovať aj na domácej pôde v rámci tzv. bikomunitného dialógu. Pôvodne ho v Nikózii v neutrálnej nárazníkovej zóne organizovalo čs. veľvyslanectvo, od roku 1993 až doteraz pokračuje bikomunitný dialóg každý mesiac pod organizačnou záštitou slovenského veľvyslanca.

2008 • Hliadkovanie v bikomunitnej obci Pila na pozícii UN 129



1995

V Sektore 4 začali pod rakúskym velením slúžiť aj maďarskí vojaci, ktorí nahradili jednu rakúsku čatu. O dva roky neskôr sa maďarský kontingent rozšíril na strážnu rotu a v roku 1998 jednu čatu rakúskych vojakov vystriedali Slovinci.

1996

V auguste pri demonštráciách zabili dvoch grécko-cyperských demonštrantov. Bolo to len tristo metrov od súčasnej slovenskej pozície CP 10. Na ich pamiatku a aj proti rozdeleniu ostrova sa každoročne na grécko-cyperskej strane uskutočňujú spomienkové zhromaždenia spreádzané demonštráciami, niektoré z nich často prichádzajú až k hraniciam nárazníkovej zóny v oblasti Deryneia.



jem prejavilo ďalších 27 profesionálnych vojakov. Teda ku koncu augusta sa náš kontingent dostane na 85 %," konkretizoval veliteľ. Na porovnanie – britský kontingent dosahuje aktuálnu zaočkovanosť na úrovni 90 %.

Veliteľa Hrica sme sa spýtali aj na to či ročné nasadenie v misii nevnímá ako prídlhé. Najmä v podmienkach Covidu, pričom napríklad Argentínci alebo Briti rotujú po šiestich mesiacoch. „Možno sa na to pozeráť z dvoch uhlov pohľadu. Z operačného hľadiska to dlho nie je. Veď po prilete do operácie trvá minimálne dva až tri mesiace, kým sa vojaci plne zžijú s priestorom zodpovednosti, so spolupracujúcimi osobami a zadanými úlohami. Pravdaže, počas pandémie, keď nemohli cestovať domov na dovolenky, respektíve ich príbuzní nemohli priletieť na ostrov, to bolo náročnejšie, ale spoločnými silami sme to zvládli, za čo všetkým vojakom ďakujem.“

„Takže ste nemuseli nikoho repatriovať?“ spýtali sme sa veliteľa. „Počas môjho pôsobenia sme repatriovali piatich vojakov, jedného zo zdravotných dôvodov, dvoch zo závažných rodinných dôvodov, jednu vojačku sme repatriovali pre nesplnenie podmienok potrebných na výkon funkcie vyplývajúcej z operačných požiadaviek a jedného vojaka sme

repatriovali z dôvodov disciplinárnych,“ na rovinu povedal veliteľ a vie, že vzhľadom na okolnosti to nie je veľa, pretože vie veľmi dobre porovnávať, keďže na Cypre už pôsobil ako príslušník veliteľstva operácie UNFICYP, v Afganistane bol raz na regionálnom veliteľstve Juh a raz velil strážnej jednotke na letisku Kandahár. Všetci jeho podriadení vedia, že práve z aliančných operácií si priniesol do aktuálnej služby v operácii OSN energiu, disciplínu a stopercentné vyžadovanie plnenia úloh.

„S manželkou čakáme v októbri druhé dieťa a naozaj nemám istotu či si vtedy pre Covid alebo plnenie operačných úloh budem môcť po vyše polroku vybrať aspoň niekoľko dní dovolenky,“ ilustroval situáciu veliteľ ženijnjej čaty nadporučík Daniel Servanský. „Hoci som v misii po prvý raz, vedel som, do čoho idem a služba je služba...“, dodal odhodlane.

Makať treba – a kúsok seba

„Končíť, pozor!“ zvolal podplukovník Pavol Kobík v Kempe Tatry v Nikózii a keď nastúpená čata slovenských ženistov zaujala základný postoj, podal hlásenie prichádzajúcemu ministrovi obrany Slovenskej republiky Jaroslavovi Nađovi. „Naši ženisti patria k najlepším a najuznávanejším jednotkám v operácii. Nie je dňa,



Desiatnik Patrik Zvolenský ženista, zvärač:



Za benefity považujem rozšírenie zručností, väčšiu všestrannosť a spoznávanie nových ľudí. Keďže priateľku som zlanáril do armády, a teda už vie, ako to v ozbrojených silách chodí, iste to odlúčenie vydržíme.

Slobodník Martin Farkaš starší strojník, vodič stavebných strojov:



Pred vstupom do ozbrojených síl som pracoval vo viacerých firmách, ale od malička som chcel byť vojak, takže vyslanie do misie je pokračovaním môjho sna. Na dovolenku ostávam tu na ostrove, pricestujú za mnou snúbenica s dcérkou, takže sa veľmi teším.

2001

Prví príslušníci vtedajšej Armády SR prišli do operácie UNFICYP v máji 2001 a postupne preberali od rakúskeho kontingentu velenie nad Sektorom 4. Slovenský kontingent v sile 280 vojakov (z nich bolo 34 dôstojníkov, 92

2008 • Zastupujúcou veliteľkou slovenského kontingentu bola majorka Ingrid Karásková



práporčíkov a 154 poddôstojníkov) prevzal zodpovednosť za Sektor 4 s veliteľstvom v tábore vo Famaguste s účinnosťou od 18. júna 2001. Zároveň nahradil 245 rakúskych a 29 slovenských vojakov. V sektore pod slovenským velením ostalo pôsobiť 114 maďarských vojakov. Slováci sa popri Britoch a Argentínčanoch stali jedným z troch vedúcich národov v misii. Dňa 31. augusta 2001 sa na slávnostnom premenovaní tábora vojvodu Leopolda V. na tábor generála Milana Rastislava Štefánika zúčastnil slovenský minister obrany Jozef Stank, ako aj najvyšší politický predstaviteľ UNFICYP Zbigniew Wlosowicz z Poľska a vojenský veliteľ misie UNFICYP generálmajor Victor Ranu z Nepálu. V tom období v misii pôsobili vojaci z Argentíny, Rakúska, Kanady, Fínsky, Maďarska,

Írska, Nepálu, Holandska, Slovinska, Veľkej Británie a Slovenska. Nárazníková zóna Sektoru 4, za ktorú zodpovedajú Slováci, má dĺžku 60 kilometrov a plochu asi 140 štvorcových kilometrov, pričom sa v nej okrem iného nachádzajú aj štyri aktívne mínové polia.

2002

Záujem o pozíciu vedúceho národa v UNFICYP mali aj iné krajiny bývalého východného bloku, pričom vyslanie našich vojakov na Cyprus znamenalo, že ich celkový počet v operáciách medzinárodného krízového manažmentu stúpol na dovtedy rekordných 663 a pôsobili v 12 misiách na troch kontinentoch. V pomere k celkovému početnému stavu personálu ASR to bolo vysoko nad priemerom európskych krajín NATO či EÚ.



Poručíčka Dominika Lattová náčelníčka obväziska – lekárka:



V ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku som bola v predatestačnej príprave a vyslanie do misie je pre mňa vhodným rozšírením skúseností.

Veľa ich získavam aj v administratíve. A keďže priateľ je policajt, chápe, čo je to služba štátu.

Desiatnik Ivan Tabačák zdravotnícky špecialista – vodič:



Už mám za sebou Afganistan a dvakrát Lotyšsko. Mám trojročné syna, a preto aktuálne ročné vyslanie vnímam o to dlhšie. Je to však

moja práca, ktorú mám rád – a tým viac ďakujem rodine.

aby nevyužili ich profesionálne služby a preto majú mimoriadny medzinárodný kredit," uviedol pplk. Kobík z pozície dôstojníka medzinárodného veliteľstva misie. Jeho Centrum podpory UNFICYP riadi v rámci približne 800 členných vojenských síl OSN na Cypre okrem ženijnjej služby aj dopravu, stravovanie, zásobovanie, zdravotnú službu a ďalšiu logistiku. Dodajme, že medzinárodne ostrieľaný podplukovník je s 33 rokmi vo vojenskej uniforme a 76 mesiacmi odsluženými v operáciách na Golanských výšinách, v Kosove, Iraku, Afganistane či na Cypre akoby nestorom slovenských vojakov v UNFICYP. Aj jemu robia česť tri naše ženijné družstvá s 33 kusmi techniky, ktoré udržiavajú patrolovacie cesty v ťažko prístupnom teréne v 180 kilometrov dlhej nárazníkovej zóne medzi severnou a južnou časťou rozdeleného ostrova, opravujú prístávacie plochy pre vrtuľníky, budujú protipožiarne pásy či oplotenia a vo vojenských táboroch robia tiež servis elektrických či vodovodných sietí. Za všetkých spomeňme napríklad

desiatnika Patrika Zvolenského z nitrianskej Protiletadlovej raketovej brigády, ktorý je zvärač, a ktorého každý pozná podľa jeho typickej vety „Treba makať“. Dodajme, že aj hlavný ženista veliteľstva UNFICYP je Slovák. Major Martin Ocilka na Cypre slúži po skúsenostiach z nasadenia v Iraku a v Afganistane.

No ak spomenieme, že popri službe naši vojaci predtým vynikali aj v rôznych vojensko-športových zápoleniach, teraz to bolo inak. „Naša 39. rotácia musela na rôzne súťaže v rámci misie zabudnúť, športovať sa dalo len individuálne,“ poznamenal náčelník osobného oddelenia veliteľa SLOVCON kapitán Boris Novotný. Dodal však, že vojaci nezáváhali, keď mohli spojiť svoje sily a pomôcť. S motom „Daruj kúsok seba – daruj krv“ až 52 z nich na oboch stranách ostrova darovalo svoju krv. „Zorganizovali sme aj tri finančné zbierky – na liečbu dcéry bývalého slovenského príslušníka UNFICYP, na rekonvalescenciu dlhoročného civilného zamestnanca Sektora 4 a v prospech Národného ústavu detských chorôb v Bratislave.“

Ženy a potlesk

Popri vojakoch na patrolovacích základniach a na veliteľstve nášho Sektora 4 vo Famaguste, ako aj ženistoch v Nikózií, slúži v hlavnom meste Cypru šesť našich vojakov v štruktúrach medzinárodného veliteľstva a sedem v jednotke Vojenskej polície. Spomedzi všetkých 238 príslušníkov jednotky SLOVCON je 24 žien. „Ak je v UNFICYP odporúčanie pre jednotlivé národné kontingenty 7,5-percentné zastúpenie žien, my sme na desiatich,“ porovnal s uspokojením minister obrany SR Jaroslav Naď. Konštatoval však, že v misii ešte máme rezervy v zastúpení žien s vyššími hodnotami na plnenie štábných funkcií v rámci veliteľstva operácie. „Nikdy nebudem presadzovať do vyššej funkcie či hodnosti vojačku alebo vojaka na základe pohlavia, ale nepochybujem o tom, že je to iba otázka času, keď aj na Cypre budeme mať ženy vo vyšších

2004

Prvú stratu zaznamenal slovenský kontingent 8. júna, keď zahynul v operácii UNFICYP rotný Miroslav Hruška.

2005

Od marca 2005 do septembra 2014 pôsobili v Sektore 4 pod slovenským velením aj štyria dôstojníci chorvátskeho kontingentu, od jesene 2011 pod velením Slovákov začalo pôsobiť v rámci maďarskej čaty aj družstvo Srbov.

2005

Po výraznom znížení celkových počtov vojakov velenie misie zriadilo tímy MOLO (Military Observer and Liaison Officer), ktorých hlavnou úlohou bolo a je zabezpečiť vyjednávanie

a vyššiu formu komunikácie s jednotkami opozíčných síl, ako aj s predstaviteľmi miestnych samospráv. V Sektore 4 ich pôvodne pôsobilo šesť. Aktuálne pôsobí v Sektore 4 spolu 14 dôstojníkov rozdelených do štyroch MOLO-tímov a jedného SCAMLO-tímu (Sector Civil Affairs Military Liaison Officer)

2008

Druhá strata na živote príslušníka SLOVCON. Dňa 5. septembra v čase osobného voľna pri tragickej nehode zomrel slobodník Alexander Šimkovič.

2010

Prípravu našich vojakov na Cypre začali na ďalších desať rokov zabezpečovať Vzdušné sily

2012 • Ženijné práce pri budovaní hliadkavacích ciest v nárazníkovej zóne



OS SR, ktoré si dali za úlohu transparentniť systém výberu uchádzačov, sprísniť režim, skvalitniť štandardné operačné postupy. Celkový počet mnohonárodných vojenských síl v UNFICYP klesol na 863 a zhruba na tejto úrovni sa udržiava až doteraz.



dôstojníckych hodnotiach, ktoré sa presadia i v medzinárodných pozíciách,“ avizoval minister, ktorý vo Famaguste vyznamenával našich vojakov za službu v misii aj s vojenskou veliteľkou UNFICYP nórskou generálmajorkou Ingrid Gjerdeovou, už trefou ženou v najvyššej vojenskej pozícii v rámci operácie. Dodajme, že napríklad naša kapitánka Mariana Korčoková je v Sektore 4 náčelníčka logistiky, kapitánka Andrea Levíková má funkciu sektorového vojenského styčného dôstojníka pre civilné záležitosti, v deväťčlennej zdravotnej službe v našom sektore velí lekárka poručíčka Dominika Lattová, čatárka Vladimíra Kopčanová je zástupkyňa veliteľa strážneho družstva a vojačka Romina Vachulíková plní úlohy v rámci strážnej a dozornej služby vo funkcii strelec.

„Som veľmi rád, že som sa na vlastné oči presvedčil v akých neľahkých podmienkach tu naši ľudia pôsobia. Ak by mal niekto pocit, že Cyprus je pre vojakov dovolenková destinácia, bol by ďaleko od pravdy, pretože ich služba je mimoriadne náročná,“ uviedol na adresu našich mierotvorcov v UNFICYP zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Svoboda. „Navštívil som takmer všetky postavenia, kde pôsobia naši vojaci, aby som lepšie chápal

ich úlohy v kontexte každodennej služby. Obrovská vďaka všetkým na čele s ich veliteľom,“ dodal náčelník Strategického centra krízového manažmentu brigádny generál Tibor Králik. „Poznanie, ako vysoko pozitívne vnímajú náš kontingent v rámci medzinárodných štruktúr a podpis Memoranda o porozumení medzi ministerstvami obrany sú dôvody, vďaka ktorým sa na Slovensko vraciame s hrdosťou,“ pridal sa predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Juraj Krupa. Minister obrany Jaroslav Naď zhrnul svoje pocity do slov vďačnosť, zodpovednosť a spolupatričnosť. „Je to aj o nás politikoch – a tiež o mne osobne, aby sme sa vám odvdáčili za vašu robotu. Verím, že aj vy začínate cítiť pozitívne kroky, ktoré robíme v oblasti modernizácie, infraštruktúry či výstroja. Budeme sa usilovať tak, ako sa usilujete vy,“ uviedol a ešte dodal: „Rodiny našich vojačiek a vojakov sa so svojimi blízkymi vzhľadom na situáciu nevideli oveľa dlhšie, ako pôvodne predpokladali. Aj preto veľmi oceňujem, že to spoločne zvládli a aj preto ďakujem tiež im.“

Tému pripravil: Pavol Vítko
Foto: autor a rtm. Ľubomír Podhorský

Desiatnik Lukáš Buttko vodič:



Na Cypre som už tretí raz a mojou neželanou skúsenosťou pri aktuálnom nasadení bol aj boj s Covidom. Pre mňa to okrem všetkých opatrení znamenalo stratu čuchu a chuti, niekoľko dní som bol úplne nevládný. Už som dvakrát zaočkovaný a aj s touto skúsenosťou sa teším domov.

Kapitánka Andrea Levíková vojenská styčná dôstojníčka pre civilné záležitosti Sektora 4:



Samozrejme, že mi je ľúto za rodinou, za oboma deťmi. Misia mi však veľmi rozšírila obzory, služba v medzinárodnom prostredí sa nedá

nacvičiť doma a stretnutia či rokovania s ľuďmi z iných národov sú veľmi obohacujúce.



2011

V septembri 2011 sa súčasťou mnohonárodného kontingentu Sektora 4 stali príslušníci srbských ozbrojených síl, ktorí 27. septembra okrem iného prevzali zodpovednosť za priestor zodpovednosti 2. strážnej čaty.

2013

V septembri vystriedala v našom sektore dvoch MOLO-dôstojníkov z Chorvátska dvojica dôstojníkov z Ukrajiny.

2016

Počet slovenských vojakov – reflektujúc požiadavky OSN, koncept operácie 888 a znižovanie počtov vojakov v UNFICYP – postupne klesol na 159, pričom národný mandát bol stále do 280 vojakov.

2018

Na základe hodnotiacej správy z veliteľstva OSN (DPKO) v New Yorku a odporúčania stálej misie v New Yorku slovenskí vojaci k 1. septembru prevzali 99 pozícií po maďarských, srbských aj ukrajinských vojakoch a v Sektore 4 odvtedy pôsobia už iba príslušníci OS SR.

2021 • Ministri obrany Slovenska a Cypru po podpise memoranda o porozumení



2020

Slovenskí vojaci v UNFICYP v Sektore 4 aj na veliteľstve misie obsadzujú 240 pozícií, pričom v tomto počte je až 82 druhov odborností.

2021

Minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Naď a minister obrany Cyperskej republiky Charalambos Petrides podpisujú v Nikózii Memorandum o porozumení MO SR a MO Cypru. Jaroslav Naď za zúčastňuje na slávnostnom premenovaní hliadkovej základne UN PB-104 v obci Athienou, ktorá sa do roku 2018 volala Kemp Szent István a kde boli dislokovaní maďarskí a srbskí vojaci. Súčasný názov základne je Kemp Pribina a vzišiel z hlasovania našich vojakov.



Obrnený transportér M113: Dlhá cesta k legende

Spojené štáty americké vyvinuli počas studenej vojny niekoľko typov obrnených transportérov. Všetky sa vyznačovali podobným dizajnom a rozmermi. Mali hranatú korbu v tvare škatule na pásovom podvozku. Vývoj vyvrcholil typom M113, ktorý s viac ako 80 000 vyrobenými kusmi dodnes patrí k najpočetnejším obrneným vozidlám na svete.

Na konci druhej svetovej vojny vyvíjali v USA veľký obrnený transportér na podvozku stíhača tankov M18 Hellcat. Stroj označený M44 mal hmotnosť 23 ton a okrem trojčlennej posádky prepravoval až 24 vojakov. Armáda ho testovala, ale napokon odmietla. Bol totiž príliš veľký. Namiesto neho zadala v septembri 1945 požiadavky na vývoj menšieho

transportéra a v septembri 1946 si objednala štyri prototypy. Tie sa lišili usporiadaním výzbroje a počtom členov posádky. V roku 1952 prišla objednávka na 1 730 sériových kusov M75. Stroj mal väčšinu prvkov podvozka spoločnú s ľahkým tankom M41 Walker Bulldog. Motor, vzduchom chladený šesťvalec Continental s výkonom 295 koní, bol uložený v pravej prednej

časti korby. Vľavo od neho sedel vodič. Veliteľ vozidla bol v strede za nimi a ovládal guľomet kalibru 12,7 mm v kupole nad sebou. Vzadu bolo miesto pre desať vojakov. Korba mala oceľový pancier hrubý 2,5 až 5 cm.

Americká armáda nasadila transportér M75 vo vojne v Kórei, ale jeho hviezda rýchlo zhasla. Bol totiž príťažlivý (19 ton) a nemal schopnosť plávať. Čo bolo horšie, bol aj drahý. Ďalšia objednávka teda už neprišla a výroba sa rýchlo skončila. Väčšinu strojov potom dodali ako vojenskú pomoc Belgicku, ktoré ich používalo až do začiatku 80. rokov.

Ani druhý pokus nevyšiel

Už v roku 1953, teda len rok po spustení výroby M75, sa začala výroba jeho nástupcu M59. Ten sa usiloval riešiť dve hlavné nevýhody svojho predchodcu – vysokú hmotnosť aj cenu. Náklady na výrobu malo znížiť to, že namiesto jedného silného motora použili konštruktéri dva slabšie motory z bežných nákladných áut. Tie boli namontované na bokoch korby nad pásmi. Každý z nich mal výkon 146 koní.





Hmotnosť znižoval slabší pancier, ktorý mal hrúbku 1 až 2,5 cm. Tvarovo sa M59 od M75 výrazne nelíšil, tiež išlo o hranatú konštrukciu s kolmými bokmi. Použitie dvoch motorov na bokoch umožnilo posadiť vpredu vodiča a veliteľa vedľa seba. Veliteľ mal nad hlavou kupolu s guľometom kalibru 12,7 mm. Za nimi bol priestor pre 10 prepravovaných vojakov, ktorí nastupovali cez rampu v zadnej časti vozidla. Nižšia hmotnosť umožňovala M59 plávať.

Zvolený dizajn síce vyvážil nedostatky M75, na druhej strane priniesol M59 nové nevýhody. Bola to nižšia odolnosť pri ostreľovaní, ale najmä nespôľahlivosť pohonného systému. Bol tiež výrazne pomalší ako jeho predchodca (50 km/h oproti 70 km/h). Napriek tomu výroba bežala do roku 1960 a spolu vzniklo 6 300 kusov. Okrem USA ho používalo osem ďalších krajín, v Turecku, Grécku a Etiópiu slúži dodnes. Pikantériou z obdobia studenej vojny je fakt, že dvanásť kusov kúpila aj Juhoslávia. Dôkladne ich otestovala a skúsenosti využila pri vývoji vlastného OT M-60.

Prvý z hliníka

Vrcholom vývoja amerických obrnených transportérov počas studenej vojny bol M113. Mal kombinovať výhody M75 a M59 a vyhnúť sa ich nedostatkom. Bolo to prvé sériovo vyrábané bojové vozidlo s hliníkovou korbou. Podľa predstáv konštruktérov mal hliníkový pancier s hrúbkou 3 až 4,5 cm ochrániť posádku pred strelami z ručných zbraní. Zároveň bolo vďaka nemu výrazne ľahšie a mohlo tak v prípade potreby nielen plávať, ale dalo sa tiež prepravovať letecky. Aj predstavitelia armády boli s touto koncepciou stotožnení. Podľa predstáv vojenských plánovačov mali M113 priviezt vojakov k linii boja, tam ich vysadiť a vrátiť sa späť do týla. Prakticky od začiatku nasadenia M113 však dochádzalo k situáciám, keď boli nútené vojakov palebne podporovať, hoci na úlohu bojového vozidla pechoty neboli konštruované. To zákonite viedlo ku stratám a zhoršenej povesti.



Neskôr ju museli zachraňovať početné modifikácie.

Pri M113 sa dizajnéri vrátili ku konfigurácii M75. V pravej prednej časti korby bol umiestnený motor. Spočiatku bola pohonná jednotka benzínová, ale veľmi rýchlo ju nahradil šesťvalcový diesel s výkonom 275 koní. Vozidlo s ním dosahovalo rýchlosť 68 km/h. Vľavo od motora sedel vodič a za ním v strede bol veliteľ vozidla. Do zadnej časti korby sa zmestilo 11 pasažierov.

Stovky verzií

M113 vstúpil do služby v americkej armáde v roku 1960. O dva roky neskôr dorazili prvé stroje do Vietnamu, kde ich okamžite nasadili nielen ako transportéry, ale tiež prerážali pechote cestu hustým džungľovým porastom. Pri tom dochádzalo k častým prepadom zblízka. Primerane tomu prechádzali M113 úpravami. Zbrane dostali štíty a okrem guľometu kalibru 12,7 mm nad poklopom veliteľa pribudli dva ľahké guľomety po bokoch, ktoré ovládali prepravovaní vojaci z poklopov na strope vozidla. Na zvýšenie ochrany proti výbuchom mín sa na spodnú časť M113 montoval dodatočný oceľový pancier. Na M113 sa objavilo viacero verzií prídavného panciera v podobe oceľových plátov namontovaných na korbu či reaktívneho alebo predstavného panciera proti RPG. Objavili sa tiež stovky verzií výzbroje. Na strope bolo možné namontovať veže s kanónmi od 20 mm po 105 mm. Tie, spoločne s mi-

nometnými verziami, slúžili na palebnú podporu. M163 je označenie protiletadlového vozidla s rotačným kanónom Vulcan a M48 Chaparral je zasa verzia so štyrmi protiletadlovými raketami Sidewinder. Vznikli aj plameňometné vozidlo či stroj s protitankovými riadenými strelami. Existovali tiež mnohé varianty bez výzbroje – veliteľské, zdravotnícke či opravárenské a odťahovacie. Dá sa povedať, že každý používateľ mal hneď niekoľko vlastných verzií. A používateľov bolo neúrekom!

Vzniklo viac ako 80 000 kusov M113, ktoré dodnes slúžia v približne 50 krajinách. Ďalšia desiatka štátov ich už vyradila. Najviac ich slúžilo v USA. Tam ich v základnej úlohe už dávnejšie nahradili vozidlá M2 Bradley. M113 však slúžili ďalej v množstve pomocných úloh. V súčasnosti ich americká armáda má približne 6 000. Najväčším zahraničným používateľom bol Izrael, kúpil viac ako 6 000 kusov a dodnes má v službe niekoľko stoviek z nich. Práve v izraelských podmienkach sa najviac ukázala zraniteľnosť M113, najmä v bojoch v zastavanom prostredí a proti moderným raketám či mínam. To sú však podmienky, na ktoré tieto vozidlá neboli určené. Izrael v posledných rokoch postupne nahrádza svoje M113 silno obrnenými transportérmi Namer. Viac ako 2 000 M113 majú vo výzbroji aj Egypt, Turecko a Grécko, okolo tisíc kusov majú Brazília, Irak, Libanon, Maroko, Saudská Arábia a Singapur.

Text: Miroslav Barič

M113



Dĺžka: 4,9 m
Šírka: 2,7 m
Výška: 2,5 m
Hmotnosť: 12,3 t
Posádka: 2 + 11
Výkon motora: 275 k
Dojazd: 480 km
Rýchlosť: 68 km/h
Rýchlosť plávania: 6 km/h

Takto bude vyzerat' nový americký bombardér



Americké letectvo zverejnilo nové vizualizácie vyvíjaného strategického bombardéra B-21 Raider. Pracuje na ňom spoločnosť Northrop Grumman a do služby by mal vstúpiť niekedy v rokoch 2026 až 2027. Cena za jeden stroj sa očakáva 670 miliónov dolárov. Spočiatku bude slúžiť spoločne s bombardérmi B-2 a B-52, no postupne oba typy nahradí.

Vizualizácie B-21 zverejnili už v minulosti, no tie boli veľmi schematické a zachytávali len základné tvary. Teraz už vidno aj detaily, napríklad usporiadanie okien kokpitu. B-21 sa veľmi podobá na B-2 Spirit, no je menší a štíhlejší. Má slúžiť ako nosič jadrových zbraní, no vo výzbroji môže mať aj širokú paletu konvenčných zbraní – či už na priamy útok alebo vypúšťané z diaľky.

Text: Miroslav Barič

Nigéria nahrádza straty

VNigérii došlo začiatkom júla k ojedinelému prípadu, keď zločinci zostrelili prúdové bojové lietadlo. Stalo sa to na severe krajiny, kde stroj Alpha Jet zasahoval proti gangu únoscov. Pilot dokončil nálet, keď sa dostal do silnej paľby zo zeme. Poručík Abayomi Dairo sa katapultoval a podarilo sa mu ukryť, vyhnúť zajatiu a spojiť so svojou jednotkou.

Rôzne ozbrojené gangy a tiež islamskí teroristi sužujú Nigériu už dlhšie. Pri zásahoch proti nim spolupracuje letectvo s pozemnými jednotkami. V apríli bol pri takejto operácii stratený ďalší Alpha Jet, v tomto prípade však išlo podľa nigérijského letectva o haváriu a nie zostrelenie.

Na boj proti ozbrojencom kúpila Nigéria dvanásť turboproturých strojov A-29 Super Tucano a prvých šesť dostala v júli. Majú po dva guľomety kalibru 12,7 mm a päť závesníkov na rakety a bomby.



Južná Kórea buduje vlastnú Železnú kupolu

Juhokórejský výbor pre obranné projekty, ktorý vedie minister obrany, schválil projekt za 2,6 miliardy dolárov na vývoj vlastného protiraketového systému. Ten by mal byť podobný ako izraelský systém Iron Dome (Železná kupola). Vybudovanie takejto obrany je súčasťou dlhodobých juhokórejských plánov. Práce na projekte by sa mali začať budúci rok. Systém by mal byť schopný detegovať, identifikovať a zničiť všetky blížiac sa hrozby – rakety, delostrelecké granáty aj bezpilotné prostriedky.

Izrael buduje svoj systém Iron Dome od roku 2005, do služby vstúpil v roku 2011. Momentálne má desať batérií, každá stála 50 miliónov dolárov. Plánuje sa dokopy pätnásť batérií. Iron Dome doposiaľ zachytil tisíce rakiet vystrelených na Izrael. Jedno zachytenie vyjde na 100 000 až 150 000 dolárov.

KÚPEĽNÉ HOTELY GRANIT



GRANIT
HOTEL

www.granithotels.sk



**HOREZZA, A. S., MÁ VO SVOJOM PORTFÓLIU
TRI HOTELY SO ŠTATÚTOM KÚPEĽOV:**

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY – KÚPEĽNÝ ÚSTAV

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA – KLIMATICKÉ KÚPELE

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY – KLIMATICKÉ KÚPELE

**SÚČASŤOU KÚPEĽOV V HOTELOCH GRANIT JE ZDRAVOTNÝ ÚSEK POD
DOHL'ADOM VYSOKOŠPECIALIZOVANÉHO PERSONÁLU,
KTORÝ PRISTUPUJE K HOŠŤOM INDIVIDUÁLNE NA ZÁKLADE VSTUPNEJ
LEKÁRSKEJ PREHLIADKY.**

**NAPLÁNUJTE SI SVOJU KÚPEĽNÚ
LIEČBU A UŽ DNES SI REZERVUJTE SVOJ
POBYT – KAPACITY SÚ OBMEDZENÉ.**

**TAKTIEŽ MÔŽETE V HOTELOCH GRANIT
ABSOLVOVAŤ AJ KOMPLEXNÉ LIEČENIE
PO PREKONANÍ OCHORENIA COVID-19.**



CHCETE SA DOZVEDIEŤ VIAC O HOTELOCH GRANIT?

KLIKAJTE NA WEB WWW.GRANITHOTELS.SK

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY *
KÚPEĽNÝ ÚSTAV**
tel.: +421 (0) 33 7983 111
email: recepacia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY *
KLIMATICKÉ KÚPELE**
tel.: +421 (0) 52 4267 123
email: recepacia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA *
KLIMATICKÉ KÚPELE**
tel.: +421 (0) 52 7841 111
email: recepacia.np@granithotels.sk

Starší brat na povel

Počas cvičenia Slovenský štít si ju zástupkyňa riaditeľa cvičenia pre logistiku plukovníčka Zuzana Kraushuberová pochvaľovala. Rovnako aj zástupcovia útvarov, ktorým vyčlenená jednotka martinského opravárenského práporu pod vedením poručíčky Javorkovej spojzdnila pokazenú techniku.



Vo vyhradenom priestore v autoparku Riečky každého zaujal vtipný nápis na logu cvičenia Slovenský štít: Záznaky na počkание, neopraviteľné do 3 dní!

Očami sestry

Takmer tri desiatky chlapov, ktorých koučovala poverená veliteľka 3. opravárenskej rotý poručíčka Miroslava Javorková, skutočne robilo počas cvičenia zázraky. Opravili niekoľko desiatok kusov kolesovej i pásovej techniky, aby mohli pokračovať v cvičení. Medzi martinskými opravármi nechýbal ani jej starší brat Štefan.

A práve s ním je spojená aj vojenská kariéra poručíčky Javorkovej. Rodáčka zo Žaškova na Orave bola bratovi na vojenskej prísahe v martinských kasárňach, keď skončil prípravu v základnej výcvikovej škole. „Uniformy ma tak uchvátili, že som sa rozhodla pre vojenské povolanie,“ priznáva Miroslava. Absolventka obchodnej akadémie a vysokej školy podnikania išla v brato-



vých šľapajach. Po skončení základného výcviku najskôr pôsobila v levickom mechanizovanom prápore, neskôr v oblasti personálneho manažmentu a administratívnej bezpečnosti martinského mechanizovaného práporu. Potom

úspešne absolvovala dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl (DKVŠ) vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši.

Zostala v tých istých kasárňach, len sa premiestnila k opravárenskému práporu. Zhodou okolností v tom istom útvere už pôsobil jej brat. Najskôr sa stala veliteľkou čaty opráv výzbroje a špeciálnych prác. V tomto roku sa jej vojenská kariéra posunula ďalej. Je poverenou veliteľkou 3. opravárenskej roty. A aké bolo privykanie na to, že v čate i vrote velí čisto mužskému kolektívu? „Keď som videla v personálnom rozkaze, že idem do tej istej roty, kde je môj brat, veľmi ma to potešilo. Mala som blízkeho, bol moja podpora aj v technickej oblasti. Pomohol mi, všetko poukazoval. Spočiatku som mala určité obavy, ako ma prijmu – jediná ženu v celej jednotke. Ale rýchlo pomínuli. Usilovala som sa, aby podriadení dostali všetko na čo majú nárok, ale na druhej strane si aj plnili všetky povinnosti. Vzťahy sa postupne upevňovali.

Zistili, že hrám férovo a rozhodujúca pre ich hodnotenie je kvalita práce.“

V súčasnosti má poručíka Javorková v Martine na starosti 55 chlapov. Spolu plnia mnohé úlohy, ktoré prischli opravárenskému práporu. Doma v útvare, ale aj na mnohých cvičeniach a výcvikoch. Veď bez opravárov sa vlastne neuskutoční žiadne významnejšie cvičenie, vrátane medzinárodných. A opravári vzorne pôsobia aj v medzinárodných misiách. Od Cypru až po Lotyšsko.

Pohľadom brata

Čatár Štefan Javorek je mladší technik čaty opráv a revízií techniky. V ozbrojených silách je už desať rokov. Doma na Orave skončil strednú odbornú školu, odbor strojov a zariadení. Priznáva, že uniformy ho lákali už od malička. Vždy tušil, že jeho cieľom je armáda, polícia či hasiči. Najskôr si to nasmeroval k polícii, ale neuspel. Zacielenie na ozbrojenú silu vyšlo. V Martine skončil základnú výcvikovú školu a nastúpil do vtedajšieho multifunkčného práporu Hlohovec.

„Bol som vodičom a postupne som prešiel celou škálou tatroviek, ktoré boli v útvare. Od štvorkového až po sedmičkový rad vrátane multiliftu. Šoférovanie ma vždy bavilo. Vodičák na nákladné autá som mal ešte z civilu. Po necelých dvoch rokoch som sa dostal do Martina k opravárenskému práporu, ale na začiatky v Hlohovci nedám dopustiť. Dali mi dobré základy,“ hovorí tridsiatnik Štefan. „Vedel som, že aj sestra inklinuje k uniformám. Pocítil som to na svojej vojenskej prísaha. Vtedy som jej povedal, že ak chce uspieť, musí na sebe začať pracovať, aby si zlepšila fyzickú. Som rád, že sa jej to podarilo. Teší ma, že úspešne zvládla aj ďalšiu výzvu a stala sa dôstojníčkou. Kto by tušil, že nastúpi k nášmu útvaru a priamo k mojej rote?“

Štefan Javorek netají, že s napätím čakal, ako okolie prijme, že mu velí mladšia sestra. Chlapi na túto tému skutočne aj žartovali, ale veľmi rýchlo prestali. Čatár je rád, že sestra získala rešpekt výsledkami svojej práce. Niektorí si tiež hovorili, že sestra ako veliteľka bude brata uprednostňovať. „To teda vôbec nehrozilo. V práci musím plniť všetky úlohy, sestra mi nič neprepáči, skôr naopak. Beriem ju v službe nie ako sestru, ale ako veliteľku. So všetkým, čo k tomu patrí,“ hovorí Štefan, ktorý je od Miroslavy o štyri roky starší.

Tony za chrbtom

V martinskom útvare získal mnoho ďalších skúseností. Dostal do ruky multilift i ťahač s podvalníkom. Prevážal s ním po Slovensku tanky, bojové vozidlá pechoty aj ďalšiu nadrozmernú techniku. Priznáva, že keď mal za sebou po prvý

„V práci musím plniť všetky úlohy, sestra mi nič neprepáči, skôr naopak.“

čatár Štefan Javorek

raz tank, pociťoval veľký rešpekt. Nečudo, veď celá súprava vážila vyše 90 ton a jazda po úzkych kľukatých cestičkách okolo Kremnice bola pre neho drsná škola. „Na zvládnutie takýchto úloh je veľmi dôležitý okrem vodičského umenia a predvídavosti aj výborný kolektív. Dobrá zladenosť so sprievodným vozidlom, ktoré v prípade potreby včas odkloní dopravu, uzavrie nebezpečný úsek, aby som mohol prejsť. Na cvičeniach Slovenský štít sa zúčastňujem každý rok, okrem toho minulého, keď sa pre pandémiu neuskutočnilo,“ konštatuje Štefan a pokračuje, že zatiaľ najťažšou a najzložitejšou úlohou bol prevoz tankov z Moldavy nad Bodvou do Trebišova

a na Lešť. V rodine sú štyria súrodenci. On a sestra sa upísali vojenskému remeslu. Brat je strojár a ďalšia sestra geodetka. Rodičia sú vraj spokojní a hrdí, že majú deti v armáde.

Čatár Javorek vie, že ako vojenský profesionál sa nemôže uspokojiť s tým, čo dokázal, usiluje sa odborne rásť, vzdelávať. Absolvoval kurz OR-5, potom ďalší odborný výcvik, čaká ho odborný kurz revízií. Má kurz na autožeriav AV-15, na multilift a na tatrovky od štvorkového až po sedmičkový rad. „V našej rote musí byť človek multifunkčný, doslova ovládať všetku techniku, ktorou disponujeme. A nielen ovládať, ale vedieť ju v prípade potreby aj opraviť“.

Súrodenci zo Žaškova sú radi, že sa zišli v jednom útvare, v jednej jednotke. Reči o rodinkárstve umlčali hneď v zárodku nasadením a prácou. A ako dokazujú slová ich nadriadených, aj na nedávnom cvičení Slovenský štít 2021.

Text a foto: Jozef Žiak

„Usilovala som sa, aby podriadení dostali všetko na čo majú nárok, ale aj plnili všetky povinnosti. Zistili, že hrám férovo a rozhodujúca pre ich hodnotenie z mojej strany je kvalita práce.“

poručíčka Miroslava Javorková





Delostrelci dostali Zuzany

Príslušníci Pozemných síl OS SR si v priestoroch 11. mechanizovaného práporu v Martine prevzali prvých osem nových 155 mm samohybných kanónových húfníc Zuzana 2. Určené sú pre samohybný delostrelecký oddiel Michalovce, v rámci ktorého zvýšia spôsobilosti nepriamej palebnej podpory manévrových jednotiek pozemných síl. Nové húfnice budú súčasťou integrovaného delostreleckého palebného systému Ozborených síl SR, použiteľné v širokom spektre operácií v prospech mechanizovaných a motorizovaných práporov so schopnosťou nasadenia na vlastnom území, ako aj v rámci operácií NATO a EÚ. Cieľom projektu je obstaranie celkovo 25 kusov 155 mm ShKH Zuzana 2 s príslušenstvom, trénažerom, súpravami náhradných dielcov, ako aj munície s komponentmi. Do konca roka 2021 dostanú vojaci ďalších osem húfníc a do konca budúceho roka aj zvyšných 9 kusov.

Foto: Jakub Neubauer



Pokroky v Kostol'anoch

Zásobovaciu základňu III a Výcvikové a testovacie centrum RCHBO v Zemianskych Kostol'anoch navštívil štátny tajomník Marian Majer. Zaujímal sa o ich aktuálne potreby aj o posun v modernizácii vojenskej infraštruktúry. Ocenil realizované investičné akcie a projekty. V roku 2021 sa podarilo zrealizovať plynofikáciu a zateplenie objektov v celkovej hodnote 3 810 000 eur. Útvár v Zemianskych Kostol'anoch čaká rekonštrukcia budovy na skladovanie chemického materiálu. Výcvikové a testovacie centrum RCHBO v Zemianskych Kostol'anoch je súčasťou Národného centra EOD a RCHBO v Novákoch – školiaceho a výcvikového zariadenia OS SR na prípravu pyrotechnikov, EOD špecialistov a odborného muničného personálu na práce s výbušninami a muníciou s autorizáciou na vydávanie oprávnení v uvedených oblastiach.

Foto: Jakub Neubauer

■ Veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádny generál Róbert Tóth privítal na pôde veliteľstva armádneho generála v. v. Emila Bočeka. Za účasti zástupcu náčelníka generálneho štábu generálporučíka Ľubomíra Svobodu sa veterán druhej svetovej vojny generál Boček stretol s hlavnými funkcionármi veliteľstva a ocenil vybraných príslušníkov vzdušných síl. V sprievode veliteľa taktického krídla Sliač plukovníka Josefa Hausnera si armádny generál Boček prezrel letecký trénažér a návštevu ukončil statickou ukážkou lietadla MiG-29.

■ V operácii EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine zástupca veliteľa LOTu vo Višegrade major Martin Trebula a nadrotmajster Ján Tutoky koordinovali, obstarali a distribuovali humanitárnu pomoc – oblečenie a hračky pre deti z rodín v hmotnej núdzi v mestečku Han Pijesak. Do pomoci sa zapojila aj Základná škola s materskou školou v Hriňovej, ktorá sa stala partnerskou školou základnej školy v Han Pijesaku.

■ Z logistickej základne pre krízové situácie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky bola vypravená materiálna humanitárna pomoc pre Litvu určená na zvládnutie narastajúcej nelegálnej migrácie a pandémie Covid-19. Pomoc v hodnote viac ako 85-tisíc eur bola výsledkom koordinácie slovenských rezortov zahraničných vecí, vnútra a Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch SR.

■ Po prestávke vynútenej pandemiou sa príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR opäť zišli s deťmi z Centra detí a rodiny v Bernolákove. Pripravili pre ne atraktívny športový program.

■ Príslušníci veliteľstva 2. mechanizovanej brigády a rotý podpory velenia zorganizovali spoločný turistický pochod s deťmi z detského domova zo Svidníka na vrch Čierna hora. Na deti čakali športové aktivity a súťaže..

■ Do funkcie veliteľa brigády bojového zabezpečenia bol ustanovený plukovník Jozef Ševčík, ktorý v nej už pôsobil v rokoch 2014 – 2018.

■ Vo funkcii náčelníka štábu Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin ukončil pôsobenie podplukovník Pavol Tabačár, ktorý 1. augusta nastúpil do funkcie veliteľa zásobovacej základne ZTII v Martine. Do funkcie náčelníka štábu ZaVaMD bol ustanovený major Štefan Rybár.

■ Od 1. júna sú pre verejnosť sprístupnené stále expozície Vojenského historického múzea – múzejného oddelenia Piešťany. V septembri budú sprevádzané vstupy umožnené v pracovných dňoch (utorok až piatok) v jednej skupine (30 osôb) o 10.00 h a o 13.00 h, počas víkendov v dvoch skupinách (60 osôb) o 10.00 h, 13.00 h a 15.00 h. Návštevníci, ktorí sa prihlásia vopred na telefónnom čísle 0903 820 454 budú mať pri vstupe prednosť.

■ Vojenská policajti z odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová – Hronsek už tradične pripravili trojdňový program pre chovancov Centra pre deti a rodiny Kráľova Lehota.

■ V Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika sa uskutočnilo slávnostné vyraďenie študentov – nových delostrelcov. Do dôstojníckej kariéry ich prišli vypravadiť aj hlavní predstavitelia Českej a slovenskej obce delostreleckej. Jej prezídium za významný prínos a mimoriadny podiel na príprave dôstojníkov delostrelectva OS SR udelilo svoje najvyššie vyznamenanie Rad rytiera delostrelectva vedúcemu katedry vojenskej taktiky a operačného umenia AOS plk. v. v. Jaroslavovi Varechovi.



Na spoločnom lane

V prvý augustový týždeň sa na Liptovskej Mare uskutočnilo tradičné spoločné zamestnanie pre inštruktorov výcviku policajných zložiek, zodpovedajúcich za lanovú a výsadkovú prípravu.

Riadiaci zamestnania podplukovník Marián Pogány z odboru výcviku Prezídia Policajného zboru spresnil, že sa na ňom stretli zástupcovia všetkých pohotovostných zložiek PZ SR, poriečne oddelenie aj príslušníci Vojenskej polície a po prvý raz tiež Centra výcviku Lešť.

Kapitán Martin Urban z Vojenskej polície takúto spoluprácu považuje za veľmi prospešnú. Inštrukčno-metodické zamestnanie neďaleko vodnej nádrže a nad ňou sa okrem iného zameralo na výcvik prác vo výškach a nad vodnou hladinou. Zmiešané tímy, v ktorých boli vojenský policajti, inštruktori Centra výcviku Lešť a príslušníci MV SR, cvičili prácu jednolivca v podvese vrtuľníka, uviazanie do zlaňovacieho kľúča a istenie, záchranu zraneného a prevoz v podvese a tiež záchranné práce na vodnej hladine za spoluúčasti hliadok na motorovom člne. Využívali pri tom vrtuľníky ministerstva vnútra Bell 429 a Mi-171.

Na spoločnom výcviku sa zúčastnili aj vojenský policajti, ktorí sa pripravujú na misiu Európskej únie EUNAVFOR MED Irini na palube nemeckej lode v Stredozemnom mori. Premiéru na výcviku mali príslušníci Odboru špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť. Riaditeľ Odboru major Juraj Antol to uvítal: „Naším cieľom je získať nové poznatky o technikách zlaňovania na tenkom lane, hrubom lane aj vysadenie do vody. Chceme ich využívať pri cvičení v Centre výcviku Lešť. Podobné výcviky totiž plánujeme aj v našich podmienkach.“

Text a foto: Jozef Žiak



Základňa nasaditeľných komunikačných a informačných systémov Ružomberok

Základňa nasaditeľných komunikačných a informačných systémov Ružomberok je taktickou zložkou priamo podriadenou Veliteľstvu Pozemných síl Ozbrojených síl SR. Je základným prvkom mobilného komunikačného spojovacieho systému a veliteľských stanovišť. Svojimi technickými a prevádzkovými vlastnosťami a možnosťami umožní prenos informácií všetkých druhov vojsk a služieb operačnej a taktickej úrovne velenia pri ich vyvedení do priestorov bojovej činnosti.

Medzi hlavné úlohy základne patrí zabezpečenie komunikačného a informačného prostredia, interoperabilita s telekomunikačnými prostriedkami NATO, zabezpečenie tranzitných komunikačných systémov, podporovanie spojenia pri operácii brigády a práporu, poskytovanie spojenia pri misiách v zahraničí či nevojenských operáciách a podieľa sa na dopĺňovaní a posilňovaní rezortnej telekomunikačnej siete.

Základňa svoju históriu odvíja od 3. spojovacej brigády, ktorá vznikla 1. januára 1992 v Plzni a k 1. augustu 1992 bola premiestnená do Ružomberka. K 1. októbru 2001 bola



5. spojovacia brigáda reorganizovaná na Výcvikový základňu spojovacieho vojska, k 1. júlu 2002 vznikol Spojovací prápor Pozemných síl Ozbrojených síl SR a k 1. októbru 2007 bol prepodriadený pod Spojovacie veliteľstvo Nové Mesto nad Váhom. K 1. júlu 2007 vznikla Základňa mobilných, komunikačných a informačných systémov, ktorá bola k 1. júlu 2009 prepodriadená pod Veliteľstvo Síl výcviku a podpory Ozbrojených síl SR, ale 1. júla 2014 bola opäť prepodriadená pod Veliteľstvo Pozemných síl Ozbrojených síl SR.

Znak má tvar gotického štítu so striebornou bordúrou a tenkou čiernou obrysou linkou. Na zelenom štíte je položená pavúčia sieť striebornej farby preložená symbolom z erbu mesta Ružomberok – červená ruža so zlatým šípom. V zelenom poli hlavy znaku je v troch riadkoch veľkými písmenami striebornej farby umiestnený názov vojenského útvaru s miestom dislokácie.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Bitka pri Brezovej pod Bradlom a Deň Ozbroyených síl SR

Počnúc rokom 1998 si vždy 22. septembra príslušníci Ozbroyených síl Slovenskej republiky, veteráni i priaznivci dejín pripomínajú Deň Ozbroyených síl SR.



O d roku 1950 do zániku spoločného štátu Čechov a Slovákov 31. decembra 1992 sa deň armády slávil 6. októbra na počesť toho, že v roku 1944 v uvedený deň jednotky 1. československého armádneho zboru v ZSSR prekročili v priestore Duklianskeho priesmyku (česko-)slovenské štátne hranice a vztýčili tam československú vlajku. V rokoch 1993 – 1997 sa deň armády na Slovensku neoslavoval.

V lete 1997 dostal Vojenský historický ústav v Bratislave pokyn predložiť ministrom obrany SR podklady s návrhom významných vojensko-historických udalostí, ktoré by sa mohli či mali stať východiskom pre stanovenie Dňa Armády Slovenskej republiky. Po internej diskusii vedúcich a vedeckých pracovníkov ústav navrhol štyri dátumy, a to:

- **1. január**, ako deň vzniku Slovenskej republiky (roku 1993), keďže vtedy zároveň vznikla aj Armáda Slovenskej republiky;
- **29. august**, ako deň vypuknutia Slovenského národného povstania (roku 1944);
- **22. september**, ako deň prvého víťazného boja slovenských dobrovoľníkov (roku 1848);
- **6. október**, ktorý bol predtým dňom armády.

Rozkaz ministra

Vtedajší minister obrany SR Ing. Ján Sitek, nominant Slovenskej národnej strany, rozhodol a dal v príslušných orgánoch schváliť a vyhlásiť ako Deň Armády SR 22. september, k čomu vydal 25. novembra 1997 príslušný rozkaz.

Rozkaz ministra obrany SR č. 84 z 25. novembra 1997 bol politickým rozhodnutím. Dnes už je historickým dokumentom, ktorý je však potrebné vnímať nielen ako vojenský rozkaz, ale aj ako politickú deklaráciu s nádychom páťosu, čo je inak pri obdobnom druhu dokumentov vcelku obvyklé. Zrači sa to z niektorých formulácií, ktoré idealizovali či heroizovali bojové aktivity dobrovoľníkov, a nie vždy odzrkadľovali historickú skutočnosť.

V rozkaze sa nejasne a terminologicky hmlisto definoval obraz nepriateľa, takže recipient rozkazu vlastne ani nevedel, respektíve mal len nejasnú predstavu o tom, proti komu slovenskí dobrovoľníci pri Brezovej pod Bradlom bojovali. Prvýkrát sa Deň Armády SR oslavoval 22. septembra 1998. Roku 2002 bola Armáda SR premenovaná, takže odvtedy sa slávi Deň Ozbroyených síl SR.

Historická interpretácia

Prvá výprava dobrovoľníkov na Slovensku sa uskutočnila v časovej nadväznosti na ťaženie bána Josipa Jelačića do Zádunajska proti vojsku v podriaďenosti uhorskej vlády.

Pôvodným zámerom ústredného národnopolitického orgánu Slovákov – Slovenskej národnej rady (SNR) – bolo viesť výpravu cez podjavorinský kraj, odtiaľ pozdĺž Váhu do slovenských stolíc a po získaní podpory domáceho obyvateľstva vyvolať povstanie na celom území obývanom Slovákmí. Nedostatočná vojenská pripravenosť výpravy a nepriateľský postoj časti cisárskeho vojska verného uhorskej vláde, ako aj iné príčiny však spôsobili, že sa pôvodný politicko-strategický zámer zmenil. Do popredia sa dostal agitačný, buditeľský charakter ťaženia a jeho akčný rádius sa obmedzil na Podjavorinsko.

Dňa 18. septembra 1848 dobrovoľnícky zbor, ktorého jadro sa sformovalo ešte vo Viedni, prekročil moravsko-slovenské hranice a pozdravovaný delegáciami z okolia dorazil do Myjavy. Údaje o počte dobrovoľníkov sa líšia. Podľa súdobého svedectva Mikuláša Dohnányho: „Do 17. septembra vzrástol počet bojovníkov na 500 hláv a s týmito sa odvážili národní vodcovia vstúpiť na zem slovenskú.“ Očitý svedok a účastník výpravy Samuel Štefanovič však uvádza počet výrazne

nižší: „Zbor celý, asi 250 – 300 mužov, vybral sa večierkom na Myjavu.“ Tu povstalci slávnostne vypovedali podriadenosť uhorskej vláde a za najvyšší politický a povstalecký orgán vyhlásili SNR.

V súdobom dokumente z 18. októbra 1848 sa mená, funkcie a konfesionálna príslušnosť predstaviteľov SNR uvádzajú takto: „Miloslav Jozef Hurban, prezident dočasnej Rady národnej, evanjelik; Ľudovít Štúr, úd Rady národnej, evanjelik; Michal Miloslav Hodža, úd Rady národnej, evanjelik; Jaroslav Bórik, sekretár Národnej rady, evanjelik; Fraňo Zach, hlavný vodca vojenský, katolík; Bedrich Blúdek, komandant národného vojska, katolík; Bernard Janeček, vodca národného vojska, katolík.“ Ďalším tajomníkom SNR sa zakrátko stal Bohuš Nosák.

Vojensko-strategická i politická situácia bola pre slovenské povstanie v tejto oblasti priaznivá. Na slovensko-moravskom pomedzí boli vtedy dislokované jednak dve stotiny 23. pešieho pluku (jeho majiteľom bol poľný podmaršal gróf Ferdinand von Ceccopieri) a jednak dve švadróny 6. kyrysníckeho pluku (poľného podmaršala grófa Karla Ludwiga von Wallmoden-Gimborn).

Nečakaný incident

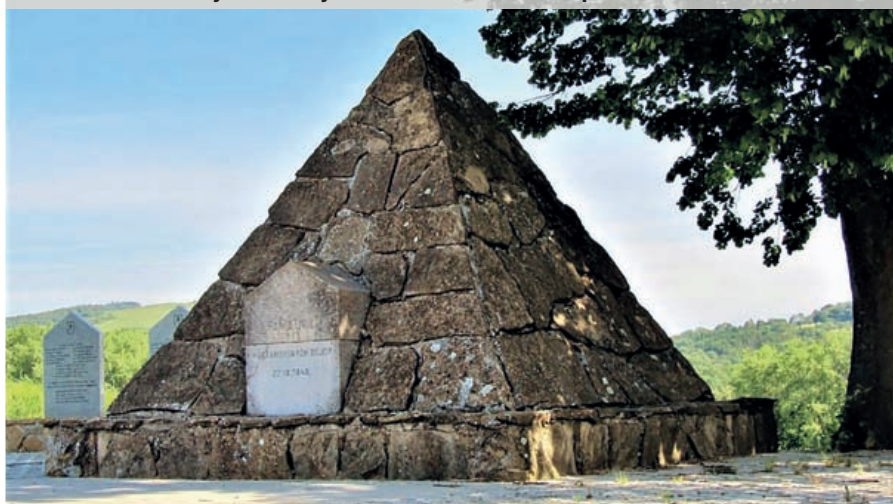
Na Myjave, kde sa rady povstalcov vďaka prílevu miestneho obyvateľstva rýchlo rozrástli, sa však odohral nečakaný incident, keď veliteľ stotiny ceccopierovcov vyzval vodcov výpravy, aby opustili oblasť. Táto požiadavka bola pre povstalcov neprijateľná, lebo časť výzbroje a munície dobrovoľníci uskladnili na dvore budovy obsadenej vojskom. Situáciu zachránil Bernard Janeček so Samuelom Štefanovičom, ktorí zorganizovali nečakaný prepad kasárni a vojsko odzbrojili.

Už táto akcia signalizovala, že výprava bude musieť čeliť nielen národným (uhorským) gardám, ktorých oficiálny názov bol Nemzetőrség (čiže národná stráž), ale najmä cisárskym jednotkám v Uhorsku, ktorých podriadenosť vláde vo Viedni alebo v Pešti bola nevyjasnená.



Kyrysnícky major

Mohyla na Prietržskej ceste v Brezovej pod Bradlom, postavená na pamäť víťaznej bitky slovenských dobrovoľníkov 22. septembra 1848



Jadro dobrovoľníckej výpravy sa presunulo do Brezovej pod Bradlom, kde sa 22. septembra 1848 odohral prvý vážnejší bojový stret povstalcov s pravidelným vojskom a národnými (uhorskými) gardami.

Plány a priebeh bitky

Samotnú bitku pri Brezovej pod Bradlom možno na základe súdobých svedectiev a kritického historického zhodnotenia podať jednak z hľadiska plánu cisárskeho vojska, a jednak zástoja slovenských dobrovoľníkov. Podľa pôvodného zámeru cisárskych veliteľov sa mal kombinovaný útok cisárskej pechoty a jazdeckta na slovenských povstalcov uskutočniť z troch strán už nadránom 22. septembra 1848, po obsadení okolitých výšin. Plán útoku regulárneho vojska však stroskotal jednak pre neskorý príchod peších stotín ceccopierovcov, jednak pre podcenenie bojového nadšenia slovenských dobrovoľníkov.

Do prvého bojového kontaktu s povstalcami sa dostali Wallmodenovi kyrysníci, ktorí okolo štvrtej hodiny ráno narazili na prvé predsunuté stráže dobrovoľníkov. Dobrovoľníci v počte asi 700 až 800 mužov zaujali výhodné po-

stavenie na brezovskom návrší, odkiaľ strelbou bránili kyrysníkom rozvinúť útok. Po vzájomnej prestrelke skúsený veliteľ kyrysníkov major Ľudovít Vojnich videl, že v úzľabine so svojím jazdecktvom nemá vyhliadky na úspech, a keďže sa mu nepodarilo ani nadviazať spojenie s ceccopierovcami, vydal rozkaz na ústup a odťahal.

Útok 11. stotiny ceccopierovcov, posilnenej aj národnou gardou zo Senice, sa oneskoril takmer o štyri hodiny, takže dobrovoľníci ho v boji zblízka na bodáky odrazili. Ďalšiu, 8. stotinu tohto pluku približujúcu sa od Vrbového napadli povstalci z dvoch strán, obkľúčili ju, takže jej príslušníci kapitulovali. Ešte v ten istý deň popoludní prinútili dobrovoľníci na útek aj 110-člennú skupinu gardistov, ktorí neinformovaní o vývine situácie prichádzali do priestoru bojiska od Vrbového.

Bitka pri Brezovej pod Bradlom mala veľký morálny význam pre ďalší rozmach povstania. Ukázalo sa, že povstalci vďaka odhodlaniu dokážu obstať v otvorenom boji. V bitke sa vyznamenali najmä stotiny, ktorým velili Bedrich Bloudek, Poliak Karol Bakowski a Samuel Štefanovič. Už počas bojov prichádzali narýchlo vyzbrojení muži z blízkeho okolia, aby sa zapojili do akcií, takže počet povstalcov v priebehu dňa dosiahol údajne viac než šesťtisíc mužov. Sebavedomie a bojová nálada dobrovoľníkov narástli, čo ešte umocnil aj slávnostný pohreb obetí boja 25. septembra 1848. Ako zaznamenal Mikuláš Dohnány: „Padlo päť mužov, občanov brezovských, ktorí prví v rade ceccopierov kosami svojimi vrazili.“

Vodcovia výpravy po víťaznom boji však nevyužili situáciu na rozšírenie svojej operačnej základne, a tým ponechali čas provládny miestnym úradom na protipatrenia a sústredenie vojenských síl.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav



Cisárski pešiaci

Čo nás pandémie (ne)naučila



Spísať resumé z obdobia pandémie, v ktorej stále žijeme a vlastne nevieme, kedy sa skončí, sa zdá byť nemožné. Zostaviť čiastkový prehľad poznatkov z oblastí nášho života, do ktorých pandémie zasiahla, však možné je. A vzhľadom na pretrvávajúcu a neželanú zmenu spôsobu života je namieste rešerš prežitého pohľadom hlavnej psychologičky Ozbrojených síl SR mjr. Olgy Jančovej Koháryovej.

Strach o zdravie sa stal našou súčasťou, život v ohrození má priamy vplyv na duševné zdravie, ktorému sa v poslednom čase venuje zvýšená pozornosť. Duševné zdravie sa stáva významnou komoditou na trhu života. Zo všetkých pandemiou dotknutých oblastí osobného, pracovného i spoločenského života zamerajme pozornosť na tie, ktorých dôsledky môžu ovplyvniť náš psychický stav.

Duševné zdravie

predstavuje stav pohody, v ktorom vieme zvládnuť stres bežného života a v ktorom vďaka svojim schopnostiam dokážeme produktívne pracovať v prospech seba i spoločnosti. Problematikou duševného zdravia sa zaoberá psychohygiena, v rámci ktorej je definovaných niekoľko zásad priaznivo vplyvujúcich na naše duševné zdravie: mať niekoho rád, mať priateľov, pestovať záujmy a zdravý životný štýl, nepreceňovať úspechy ani prehry, vytvárať dobrú atmosféru v rodine, nebrániť sa smútku, ale ani mu nepodliehať a mať zmysel pre humor.

Každá doba má svoje absurdnosti, svoje dôvody vyvolávajúce strach a obavy. Pandémia priniesla nové stresujúce situácie, na ktoré sme neboli pripravení a zostali sme zaskočení z diskomfortného spôsobu života.

Sociálna izolácia

predstavuje u človeka nedostatok kontaktov s jeho okolím. Udržiavanie fyzického odstupu od osôb alebo obmedzenie fyzického kontaktu s inými ľuďmi sa stalo súčasťou nášho každodenného života. Odstup je vzdialenosť, ktorá nám určuje, v akej zóne sociálnej interakcie sa nachádzame. V zmysle proxemiky (vzdialenosť medzi komunikujúcimi) sme „preskočili“ z osobnej zóny do zóny sociálnej alebo spoločenskej. Tak sa stretnutia s priateľmi, príbuznými, susedmi a kolegami z dôvodu dodržania pandemického odstupu stali stretnutiami oficiálnymi, typickými pre kontakt s cudzími ľuďmi. Proxemika ako súčasť neverbálnej komunikácie tak určuje nielen fyzickú vzdialenosť, ale aj psychickú blízkosť, ktorá sa v dôsledku odstupu vytráca.

Sociálny odstup je liek s pozitívnym aj negatívnym účinkom. Pomáha chrániť pred prenášaním vírusu, no zároveň

negatívne vplyva na kvalitu ľudského kontaktu a vzťahov samotných. Recesiú vzťahov v dôsledku sociálnej izolácie pociťujeme individuálne v osobnom živote. Spoločenskú recesiú v dôsledku sociálnej izolácie budeme pociťovať dlhodobo v celej spoločnosti.

Osamelosť a izolácia môžu mať negatívny dosah na telesné aj duševné zdravie človeka, pretože spoločnosť iných ľudí je dôležitou potrebou v našom živote. V dôsledku dlhodobej sociálnej izolácie vzrástol počet obetí domáceho násillia, zaznamenal sa nárast psychických ochorení (depresia, úzkostná porucha, panické ataky, syndróm vyhorenia), vzrástol počet látkových aj nelátkových závislostí.

Netholizmus

ako závislosť od internetu, jedna z foriem nelátkových závislostí, má práve v podmienkach sociálnej izolácie ideálne podmienky. Závislosť od kybervzťahov, internetová kompulzivita, informačné preťažovanie sa stávajú aktuálnou hrozbou zdraviu ľudských vzťahov a duševného zdravia ako takého.

Podmienkam sociálnej izolácie sme museli prispôbiť svadby, krstý aj pohreby, udalosti so silným morálnym a emočným nábojom, na ktorých sa stretávali celé rodiny. Náš hodnotový rebríček bol pod tlakom zodpovednosti a strachu prispôbený meniacej sa realite. Nebolo a nie je jednoduché pochopiť a prijať život naruby. Keď sa však vrátíme v čase, uvedomíme si, že ľudia v minulosti žili v obdobiach vojen, chorôb, epidémií, nedostatku jedla aj liekov. V porovnaní s tým sú obmedzenia vyplývajúce z aktuálnej pandemickej situácie zvládnuteľné a stále máme niekoľko možností, ako minimalizovať negatívne dôsledky sociálnej izolácie. V rámci rodiny je dôležité tráviť voľný čas spoločnými aktivitami, rozhovormi, prejavom záujmu o našich blízkych. V „zelenej farbe semaforu“ môžeme využiť voľný čas aj na stretnutia s priateľmi, so susedmi a aspoň v období, v ktorom nám pandémia dovolí voľnosť pohybu, by sme sa mali pokúsiť o návrat do „starého“ života. Negatívne myšlienky o budúcnosti nahradiť pozitívnymi myšlienkami zameranými na to, čo práve prežívame. Nazbierať potrebnú energiu prostredníctvom pekných chvíľ strávených s rodinou a priateľmi.



„Kombinácia straty kontaktu s kolegami v práci, dlhého pracovného času v rámci home office a vyšších nárokov zamestnávateľov vedie k zvýšenému výskytu rôznych psychických problémov.“

Domáca práca a telepráca

Domácku prácu a teleprácu (terminológia Zákonníka práce), ktorá sa zdala po prepuknutí pandémie najpriateľnejšou formou ako pracovať a zostať zdravý, začali využívať mnohí zamestnávateľia aj zamestnanci. Home office, ako prácu z domu väčšina z nás označuje, je vhodnou formou práce pre toho, kto je zodpovedný, disciplinovaný a samostatný, má pevne stanovený harmonogram práce a pracuje len toľko, ako v bežnej práci.

Práca z domu zachránila veľa pracovných miest i firiem, zároveň radikálne zvýšila podiel zamestnancov pracujúcich doma. Mnohí to vnímali ako nový benefit zamestnávateľa: nevstávať do práce, pracovať z pohodlia domova a zároveň tráviť viac času s rodinou. Keď však zostala doma celá rodina, pričom každý jej člen potreboval vlastný počítač na prácu či online vyučovanie a k tomu kúsok pracovného súkromia, začal luxus home office dostávať vážne trhliny.

Netýkali sa len pracovného prostredia v podmienkach domova, ale aj dodržiavania pracovného času. Mnohí zamestnávateľia prácu z domu pochopili ako nonstop online pripojenie zamestnanca aj v čase odpočinku, sviatkov alebo čerpania dovolenky. Relatívne spomalenie doby, spôsobené obmedzením pohybu, zrýchľovali informačné a komunikačné technológie, ktoré zamestnávateľia začali používať ako prostriedok na zadávanie úloh, zabúdajúc občas, že na druhej strane nie je robot, ale živý človek. Zamestnanec, ktorý úlohu prostredníctvom elektronickej pošty alebo komunikačného softvéru

dostane (často po pracovnom čase, cez sviatky i cez víkend), si ju musí prečítať, premyslieť a vykonať. Ak práve po niekoľkých hodinách práce nevypol počítač.

Právo zamestnanca odpojiť sa od práce

od 1. marca 2021 upravuje novela Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietne vykonať prácu alebo splniť pokyn počas odpočinku, sviatku či čerpania dovolenky. Zamestnanec má právo nepoužívať pracovné prostriedky slúžiace na výkon domácej práce alebo telepráce, a to bez obavy z prepustenia alebo iných postihov zo strany zamestnávateľa.

Kombinácia straty kontaktu s kolegami v práci, dlhého pracovného času v rámci home office a vyšších nárokov zamestnávateľov vedie k zvýšenému výskytu rôznych psychických problémov. Je potrebné si uvedomiť, že človek nepredbehne techniku a nedokáže byť online pripojený 24 hodín sedem dní v týždni.

Pandémia mnohých z nás veľa naučila. A stále učí: pokore k životu, úcte k človeku a chápaniu dočasnosti. Ako pomyselný odkaz tejto doby si zachovajme zdravý rozum, úsudok a ľudskosť, vďaka ktorým si dokážeme uvedomiť a pochopiť silu i slabosť človeka, jeho psychické aj fyzické limity.

Text: mjr. Mgr. Oľga Jančová Koháryová
hlavná psychologička Ozbrojených síl SR

Strieborný úsmev



Reprezentant Slovenskej republiky a VŠC Dukla vo vodnom slalome Jakub Grigar vybojoval v disciplíne K1 na olympijských hrách v Tokiu striebornú medailu. Rýchlejší bol len favorit Jiří Prskavec z Čiech.



Som šťastný. Keď som bol malý, nevedel som si predstaviť, že tu raz budem stáť so striebornou olympijskou medailou. Šport nie je jednoduchý a veľa krát bolí,“ povedal 24-ročný Jakub, ktorý získal pre Duklu 18. letnú olympijskú medailu od jej vzniku v roku 1967. Zá-

roveň natiahol medailovú šnúru slovenských vodných slalomárov, ktorí v ére samostatného Slovenska vždy odchádzali z olympijských hier s cenným kovom. Pravda, doteraz to boli iba kanoisti, Jakub je prvý kajakár. „Blahoželáme k fantastickému športovému výkonu a úspechu,“ reagoval minister

obraný Jaroslav Nad'. Spolu s ním Jakubovi tleskali všetci slovenskí fanúšikovia.

Hore sa derú mladí

Ak pred olympiádou riaditeľ VŠC Dukla pplk. Roman Benčík hovoril o ambíciách získať v Tokiu tri cenné kovy,

Sopka z Trenčína

Slovenská reprezentantka v thajskom boxe, členka Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica slobodníčka Monika Chochlíková, získala 7. augusta v Trenčíne titul majsterky sveta organizácie WMC.



Je to vôbec najvyšší titul, ktorý možno v profesionálnom thajskom boxe dosiahnuť. Doteraz sa to nepodarilo žiadnej Slovenke ani Češke.

Trenčianka, ktorá maturovala na miestnom gymnáziu Ľ. Štúra, absolvovala štúdium manažmentu športu na Masarykovej univerzite Brno, sa minulý rok stala profesionálnou vojačkou. Na

svojom konte má 25-ročná bojovníčka titul majsterky sveta i Európy v kickboxe (K1) a titul majsterky Európy v thajskom boxe. Ale aj ocenenie pre najlepšiu neolympijskú športovkyňu Slovenska i reortu obrany.

Prečo ste sa rozhodli pre bojové športy? Som zo športovej rodiny, otec bol ho-

kejista a mama hádzanárka. Tatino je z Trenčína, mamina z Popradu. Rodičia ma od malička viedli k športu. Od šiestich rokov som robila takmer desať rokov karate. Stratila som však motiváciu. Kamarát, tiež bývalý karatista, ma zavolať, aby som vyskúšala thajský box. Vraj to je super. Vyskúšala som, zapáčilo sa mi to, a je to naozaj super.

tieto ambície sa naplnili len čiastočne. „Celkovo preto spokojní byť nemôžeme, pretože sme presvedčení, že náš potenciál na OH bol väčší. Veľmi nás však potešili mladší športovci, sú veľkým príslubom do budúcnosti.“

Postupom do finále svojich disciplín mali na svojej olympijskej premiére k pódiu relatívne blízko vodné slalomárky Monika Škáchová (C1) a Eliška Mintálová (K1), ktoré skončili deviate. Eliška, ktorá vo svojich 22 rokoch pretekala so zlomeným palcom na nohe, si doslova získala srdcia divákov. Rovnako milo prekvapila iba 21-ročná Monika. Spomedzi nastupujúcej generácie reprezentantov Dukly zažiaril 24-ročný Patrik Jány, ktorý sa v streľbe zo vzduchovej pušky na 10 metrov prebojoval do finále a získal veľmi cenné siedme miesto. V malokalibrovke na 3×40 výstrelův bol trinásty. Viacerým ostrieľaným reprezentantom sa však nedarilo podľa ich predstáv, ani očakávaní fanúšikov. I keď obrovským úspechom medzi svetovú elitu bol samotný postup 16 športovcov Dukly, Marcel Lomnický si v hode kladivom chcel „zaknihovať“ určite lepšiu, ako 24. pozíciu. No a pre Martinu Hrašnovú, ktorá bola v rovnakej disciplíne štrnástá, zostalo olympijským maximom ôsme miesto z OH v Pekingu. Oveľa viac chcel aj pištoliar Juraj Tužinský, štvrtý na predchádzajúcich OH v Riu de Janeiro a zároveň aktuálny majster Európy, ktorý si vo vzduchovej pištoli



na 10 metrov vystrieľal až 27. miesto z 36 súťažiacich. „Bol som pripravený perfektne, viem, že strieľať viem, ale dnes jednoducho niečo viselo vo vzduchu,“ pokrútila sklamanou hlavou jedna z našich nádejí, pritom je však jasné, že Juraj ešte ani zďaleka nevystrieľil svoju poslednú ranu.

Podpora pokračuje

Ako možno napriek absencii na stupni víťazov so cťou a vztýčenou hlavou odkráčať do olympijskej histórie, presvedčil všetkých chodec nadporučík Matej Tóth. Jeho spočiatku medailovo nádejná derniéra na 50 kilometrov bola napokon mimoriadne dôstojným a inšpirujúcim bojom: „Boli to určite jedny z najťažších pretekův, po štyridsiatich kilometroch som mal pocit, že to vzdám, ale mal som obrovskú motiváciu prísť do cieľa a ukončiť preteky so cťou,“ povedal náš majster sveta

z roku 2015 v Pekingu a olympijský víťaz o rok na to z Ria de Janeiro, ktorý bude ešte dlhé desaťročia vzorom nielen pre mladé športové nádeje, ale tiež tých, ktorí športujú aj s pribúdajúcimi rokmi. „Hoci to Matejovi dnes možno nevyšlo celkom podľa jeho predstáv (aj keď 14. miesto na olympiáde je stále fantastické), nie je nikomu nič dlžný. Navždy zostane nielen olympijským víťazom a majstrom sveta, ale najmä obrovským profesionálom, ktorého vždy zdobila predovšetkým skromnosť, férový prístup a túžba víťaziť. Verím, že po ukončení kariéry ostane súčasťou športového diania v inej pozícii a bude naďalej odovzdávať svoje bohaté skúsenosti v prospech budúcnosti slovenského športu,“ zablahoželal mu štátny tajomník MO SR Marian Majer. „Skveľá práca, Matej, ďakujeme,“ zdupľoval minister Jaroslav Naď, ktorý dodal: „Jakubovi Grigarovi gratulujem k famóznemu výkonu a všetkým ďakujem za výbornú reprezentáciu Slovenska a aj našej Dukly. Zároveň to beriem ako záväzok voči všetkým športovcom – aj naďalej budeme vyvíjať maximálne úsilie na zlepšenie podmienok vo VŠC Dukla.“

Samozrejme, ťažisko príprav vo VŠC sa už presunulo k nadchádzajúcim zimným olympijským hrám v Pekingu, kde má ambície prebojovať sa pätnásť športovcov Dukly.

Text: Pavol Vitko

Foto: SITA, TASR

Ako ste sa dostali k prezývke Volcano?

Je to vlastne v preklade sopka a ja mám presne takú výbušnú povahu. Vďaka tomuto športu sa mi ju darí trochu krotiť. V zápase viem byť pokojná, rozvážna, ale v prípade potreby soptím ako sopka a poriadne sa opriem do súperky. Preto aj tá prezývka... Ono sa to nezdá, ale náš šport je ako šach. Každý zo zápasníkov si musí pripraviť určitú taktiku a dodržať ju. Keď ju dodrží, nenechá sa nalákať na predčasný útok, tak vyhrá aj menej skúsený či papierovo slabší. Nie je to len bitka, ale je to najmä o premýšľaní – kedy a ako zaútočiť. Teda doslova šachová partia.

Od januára 2020 ste vojačkou. Čo vám to prinieslo?

Na začiatku som veľmi nevedela, čo môžem čakať v rámci prípravy v základnej výcvikovej škole v Martine. Mala som trochu obavy, tie však rýchlo pominuli. Výcvik sa mi veľmi páčil, absolvovala som ho od januára 2020 v zimnom období, ale to mi vôbec neprekážalo, naopak. Dokonca som ani nechcela chodiť na víkendy domov, tak ma to bavilo. Najmä streľba, taktika, topografia. Aj záverečné prežitie bolo fajn. Som veľmi

rada, že môžem pôsobiť v rámci Vojenského športového centra. Dáva mi to pocit stability.

Najväčší zážitok?

Za každým mojim úspechom sa skrýva určitý príbeh. V roku 2016 to bol prvý európsky titul WAKO (Svetová asociácia organizácií kickboxu) v Maribore v Slovinsku. Doteraz som jediná Slovenka, ktorá ho získala. Bola som nováčikom v reprezentácii a vlastne nikto odo mňa nič neočakával... Terajší svetový titul WMC (Svetová rada Muaythai) je pre mňa ďalším úspešným príbehom. Papierovo silnejšiu súperku z Turecka som vyradila v piatom kole tvrdým kopom do hlavy. Ďalej už nemohla pokračovať v zápase.



Čo je pre vás ďalšou výzvou?

Ešte v minulom roku som začala robiť aj MMA (Zmiešané bojové umenia), lebo pre pandémiu príležitostí v thajskom boxe a kickboxe neboli. Mojou prioritou

a srdcovkou však stále zostáva thajský box. Ešte mi chýba z amatérskeho ringu zlato v organizácii IFMA (Medzinárodná federácia thajského boxu) vo svete. Mám ho len z Európy a zo sveta mám iba bronz. Neolympijské športy majú svoje vrcholové podujatie Športové hry. Naposledy boli v roku 2017 v Poľsku a tam som získala striebornú medailu v kickboxe. Najbližšie budú o rok v USA, kde by som chcela súťažiť v thajskom boxe a uspieť čo najlepšie.

Počas minuloročného celoplošného testovania ste pomáhali ako dobrovoľníčka. Prečo?

Súťažiť sa aj tak nedalo, tak som si povedala, že lepšie ako sedieť doma, je pomôcť ľuďom. Prihlásila som sa. Ako dobrovoľníčka som dva víkendy pomáhala na trenčianskom letisku pri testovaní. Som rada, že som mohla aspoň takto prispieť. Covid nakoniec dobehol aj mňa vo februári v tomto roku. Stalo sa mi to štyri dni pred zápasom, na ktorý som sa tešila. Bola som však pozitívna. Nemala som síce ťažký priebeh, ale choroba ma na pomerne dlhší čas vyradila z intenzívneho tréningu.

Text: Jozef Žiak • Foto: archív M. Ch.

Mierový proces na Cypre stagnuje



Vzťahy grécko-cyperskej a turecko-cyperskej komunity utrpeli v roku 2020 štyri nové rany.



Prvou bola pandémia Covid-19, ktorá spôsobila, že strany v počiatočnej fáze pristúpili k uzatváraniu hraničných priechodov medzi juhom a severom ostrova a zamedzili tak osobným kontaktom medzi oboma komunitami. Nezhody medzi komunitami sa tým však prehĺbili a rozdelenie ostrova ešte viac spečatilo.

Spory o ťažbu a mesto duchov

Tá druhá prišla spolu s tureckou loďou Oruç Reis, ktorá v lete minulého roka začala prieskumné aktivity spojené s ťažbou uhľovodíkov v oblastiach Stredozemného mora zasahujúcich do výlučnej ekonomickej zóny Cypru a Grécka. Spor medzi Cyprom, Gréckom a Tureckom vzhľadom na rozsah ich kontinentálnych šelfov a protichodných nárokov na uhľovodíkové zdroje, prerástol na pôdu medzinárodných organizácií. Stal sa predmetom diskusií na pôde Európskej únie, ako aj Severoatlantickej aliancie, ktoré sa obávali ďalšej eskalácie napätia medzi Ankarou a Aténami. Skutočnosť, že situácia bola vážna, dokazuje napríklad incident, pri ktorom turecké vzdušné sily dostali do zameriavačov grécke stíhacie lietadlá, ale aj augustová kolízia tureckého a gréckeho vojenského plavidla. Európska únia po týchto incidentoch hrozila Turecku sankciami, Ankara však napokon stiahla svoje loďstvo zo sporných vôd predtým, než k ich uloženiu došlo.

Ďalším úderom pre Grékov na ostrove bolo otvorenie časti mesta Famagusta, Varoše, v severnej časti, známej aj ako Maraš. Kedysi turistami vyhľadávaná Varoša bola pre verejnosť zatvorená už od tureckej invázie v roku 1974 a na základe rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN č. 550 (1984) a 789 (1992) má byť do vrátenia pôvodným majiteľom nehnuteľností pod správou OSN. Napriek rezolúciám a sile medzinárodného spo-

čenia však v októbri minulého roka došlo k jednostrannému sprístupneniu časti mesta verejnosti zo strany Severocyperskej tureckej republiky. Informácia o sprístupnení tzv. „mesta duchov“ spôsobila vlnu kritiky od medzinárodného spoločenstva, ako aj protestov zo strany grécko-cyperského obyvateľstva. Nič z toho však neodradilo vysoko postavených predstaviteľov Turecka od toho, aby Varošu nenavštevovali, a tým ešte viac rozduchávali emócie na rozdelenom ostrove.

Odmietnutie federácie

Najviac však vzťahy dvoch častí ostrova poznačilo zvolenie nového lídra turecko-cyperskej komunity, pravicovo orientovaného nacionalistu Ersina Tataru za prezidenta samostatnej Severocyperskej republiky. Do funkcie nastúpil v októbri 2020. Na rozdiel od svojho predchodcu, ktorý podporoval opätovné zjednotenie ostrova, Ersin Tatar založil svoju volebnú kampaň na odmietnutí doterajších návrhov riešenia cyperského problému. Diskusie o vzniku dvojzónovej a dvojkomunitnej federácie pri politickej rovnosti oboch komunít označil za prekonané a nikam nevedúce. Namiesto toho navrhuje ostrov rozdeliť na dva samostatné štáty. Svoju víziu potvrdil aj počas neformálneho mierového rokovania vo formáte 5+1 v apríli 2021 v Ženeve. Predstavovalo najnovší pokus o opätovné nájdenie spoločnej reči medzi oboma komunitami od neúspešného mierového rokovania v Crans-Montane roku 2017. Po mnohých rokoch, keď mierové rokovania stagnovali, panovali na oboch stranách skepticizmus, únava, a tak rokovanie vedené OSN, na ktorom sa okrem oboch komunít zúčastnili aj Grécko, Turecko a Veľká Británia, neprinieslo žiadaný posun v mierovom riešení cyperskej otázky. Nájdenie spoločnej reči vyzeralo takmer nemožné. Návrh tzv. zvrchovanej rov-

nosti („sovereign equality“), s ktorým vystúpili turecko-cyperská strana a Turecko, grécko-cyperská strana považuje za jasnú provokáciu a znevažovanie dlhoročného úsilia OSN. Grécko-cyperský vyjednávač Andreas Mavroyiannis dokonca označil takýto prístup za „konečnú fázu úplného zničenia vyhliadok na znovuzjednotenie krajiny“.

Napätie neklesá

Provokácie pokračujú. Jednou z posledných bola návšteva tureckého prezidenta, Recepta Tayyipa Erdoğana 19. júla 2021 na 47. výročie začiatku okupácie severného Cypru. Prezident Erdogan pri tejto príležitosti obvinil grécko-cyperskú stranu z utláčania tureckej populácie a z „maximalistického, neúprimného a rozmazaného prístupu, ktorý je odrezaný od reality.“ Zároveň líder turecko-cyperskej komunity Ersin Tatar oznámil demilitarizáciu ďalších 3,5 % územia Varoše, pričom vyzval grécko-cyperských vlastníkov nehnuteľností, aby sa uchádzali o návrat majetku prostredníctvom Komisie pre nehnuteľný majetok (IPC) vytvorenej na základe rozsudku ESLP v roku 2006. Grécko-cyperská strana však varovala svojich občanov pred takýmto krokom, ktorým by de facto uznali turecko-cyperskú administratívu.

Ďalšie sprístupňovanie Varoše odsúdil aj vysoký predstaviteľ Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Josep Borrell. Zároveň vyzval na rešpektovanie rezolúcií OSN a jasne označil Turecko za stranu zodpovednú v súvislosti so situáciou vo Varoši. Ostrejší jazyk zvolilo aj OSN v rezolúcii Bezpečnostnej rady č. 2587 (2021), ktorou bol obnovený mandát misie UNFICYP. Práve mierovej misii UNFICYP sa totiž sprístupnením Varoše značne skomplikovalo vykonávanie jej operačných úloh v nárazníkovej zóne.

Na druhej strane Únia ocenila, že Turecko ukončilo provokačné vrtvy vo výlučne ekonomickej zóne Cypru. Grécko a Cyprus však neveria v snahu Turecka o deeskaláciu napätia v Stredozemnom mori. Dôvodom sú nedávne vyjadrenia najvyšších predstaviteľov Turecka, ktorí opakovane hovoria o obnovení prieskumných vrtov v spornej oblasti do konca roka 2021, pričom sa odvolávajú na oznámenie o plánovaných aktivitách licencovanej ropnej spoločnosti Exxon Mobile. Hrozba ďalšej eskalácie je tak naďalej reálna.

OSN a EÚ sa nevzdávajú

Napriek nepriaznivému politickému vývoju vo Varoši a v Stredozemnom mori, odmietnutiu doterajších výsledkov mierových procesov, ako aj neúspechu neformálneho rokovania vo formáte 5+1, sa generálny tajomník OSN António

Guterres nevzdáva nádeje na vyriešenie cyperského problému mierovými rokovaniami. OSN už teraz plánuje ďalšie kolo rokovaní. To by sa podľa vyjadrenia generálneho tajomníka malo uskutočniť už „v blízkej budúcnosti“.

Aktívnu rolu v úsilí o dosiahnutie dohody by podľa OSN mala naďalej zohrávať aj Európska únia. Výnimočne nemala na ženevskej schôdzi prítomných svojich zástupcov, lebo turecká strana považuje Úniu za zaujatú. Je to však práve Európska únia, kto môže svojim medzinárodným postavením a význam-

nými ekonomickými stimulmi pomôcť vyriešiť cyperský problém. K úspechu rokovaní by prispelo aj posilňovanie opatrení na budovanie dôvery.

I keď priame rokovania pod záštitou OSN zostávajú nateraz jedinou alternatívou na dosiahnutie riešenia a normalizáciu vzťahov medzi Cyprom a Tureckom, predpoklad úspešnosti ďalšieho takéhoto rokovania je v súčasnosti, aj vzhľadom na doterajšie kroky zúčastnených strán, minimálny. Aby sa zlepšili vyhliadky na úspech týchto rokovaní, obe strany sa musia zdržať ďalšej provokatívnej rétoriky a činov, ku ktorým sa pravidelne uchýľujú. Bez konštruktívneho prístupu všetkých zainteresovaných strán sa perspektíva vyriešenia cyperského problému čoraz viac vzdáľuje.

Text: Martina Valachyová
sekcia obrannej politiky MO SR
Foto: SITA



„Európska únia môže svojím medzinárodným postavením a významnými ekonomickými stimulmi pomôcť vyriešiť cyperský problém.“



Doma v bezpečí 2

Pokračujeme v rozprávaní o tom, ako by mala vyzeráť primerane zabezpečená domáca sieť.

Sú dve možnosti: buď je zariadenie plne podporované výrobcom, alebo je „sirota“. Plne podporované zariadenia majú k dispozícii pravidelné aktualizácie, nové verzie systému a pravidelné opravy chýb. Typicky Windows 10, Android, iOS, MacOS a všetky Linuxy tieto predpoklady spĺňajú.

Nestačí len mať k dispozícii pravidelné aktualizácie, treba ich aj inštalovať. Nečakať zbytočne. Android je momentálne vo verzii 11. Koľko služobných mobilov má Android verzie 4? Alebo 6? Len pre zopár usparených eur. Windows 10 sa aktualizujú samy a je ťažké zastaviť aktualizácie. No čo ak máme doma Windows 7? Alebo Vista? Alebo XP? Steve vám pomáha! Tieto operačné systémy sú také zastarané, že pripojiť ich na internet je v podstate pozvánka pre hordu vírusov a inej hávede (pozorný čitateľ nech prepáči, že pojmom vírus pomenúvam široké spektrum škodlivého softvéru). Antivírus nevyrieši všetko, no pomôže.

Sieť

Ďalšia vrstva by mala byť tá sieťová, no tentoraz ako služba. To znamená, ako sa pripájam na internet, ako sa internet pripája ku mne. Kto sa ku mne môže pripojiť a koľko vecí je možné vidieť na internete. Väčšinou sú domácnosti pripojené bežným modemom/routerom, ktorý nezabezpečuje ochranu. Ochranou je len to, že poskytovateľ pripojenia robí tzv. NAT (o technike NAT si povieme inokedy). No NAT chráni len tak-tak. A iba smerom dnu. Smerom von sme bez ochrany. A ako vieme, bez ochrany to možno je zábavné, no skôr či neskôr sa niečo musí stať. Takže: smerom dnu treba mať aspoň základnú kontrolu: IDS alebo antivírus toho vedieť odhaliť dosť. A dobré modem/routeru túto vlastnosť majú. Smerom von je to zložitejšie. No základom je, že na internet sa nesmú dostať veci, ktoré na internet nepatria. Ak mám doma diskové pole (alebo NAS, ako sa to zvykne volať), tento prvok by nemal mať priamy prístup na internet. Rovnako napríklad smart klimatizácia: hoci je tam wow efekt, keď si ju viem zapnúť z práce alebo z auta, bezpečnostné riziko je priveľké. Práčka (napri-

klad tie od LG sťahovali denne niekoľko desiatok GB údajov z internetu a pre chybu v softvéri výrobcu ich ovládal niekto iný), „samochodiace“ robotické vysávače, hračky atď. Vhodným výberom predídeme problémom, ktoré si nemusíme všimnúť aj rok. A riešiť problém po roku od jeho vzniku, to je dosť zlá východisková pozícia.

Filter

Ďalší jednoduchý, no účinný prvok je napríklad DNS filter. DNS je technológia, ktorá meno (napríklad fifik.sk) preloží na ľudom nič nehovoriace čísla (napríklad 37.9.175.26). DNS potrebuje drvivá väčšina vecí na internete, inak by nefungovali. Reklamy potrebujú DNS, spamy potrebujú DNS, vírusy potrebujú DNS. A dokonca aj váš poskytovateľ pripojenia sa (väčšinou) priživuje na vašom DNS.

Čo s tým? Filtrovať. Existujú programy, ktoré rozoznávajú reklamy a vírusy. A vedľa ich u vás doma vypnúť. Dá sa to aj v prehliadači alebo počítači, no mať to na jednom mieste znamená, že vaša domáca sieť bude rýchlejšia. Reklamy si musia zistiť, kto ste a čo vám ukážu – to sú občas aj dve sekundy, ktoré čakáte... na reklamu! Nehovoriac o tom, že reklamy sú potenciálnym zdrojom vírusov. Centrálné riešenie odstráni reklamu zo všetkých zariadení, dokonca aj z niektorých smart televízorov. Rovnako si viete

filtrovať reklamy a telemetriu Facebooku, Microsoftu či iných veľkých webov. Krásne riešenie je otvorený softvér Pi-hole, bežiaci na zariadení Raspberry Pi. Zabezpečí vám život za pár eur a pritom je to riešenie veľké ako škatuľka cigariet. Raspberry Pi potrebuje na svoj beh energiu z nabíjačky telefónu, takže vás toto riešenie nezruinuje ani ekonomicky.

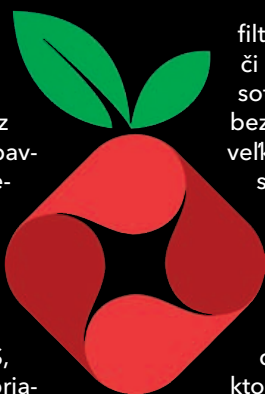
Ak je celá sieť dobre zabezpečená proti prienikom zvonku aj zvnútra, nikde nie sú reklamy, webové stránky sa načítajú rýchlejšie a na internet sa dostanú iba tie zariadenia, ktorým sme to dovolili. Čo sa dá, je na kábli, na WiFi len zariadenia, ktoré nemajú inú možnosť. Takto by mala vyzeráť vaša domáca sieť v 21. storočí.

Text: mjr. Peter Garaj

SK-CERT, Národný bezpečnostný úrad



Čo sa dá, je na kábli,
na WiFi len zariadenia,
ktoré nemajú inú
možnosť. Takto by mala
vyzeráť domáca sieť
v 21. storočí!



MILITARY ENGLISH

CYPRUS: HOW IT ALL BEGAN

Pripravila: Nadežda Kochmanová



Did you know that UNFICYP is one of the longest-running UN Peacekeeping missions? It was **set up** in 1964 to prevent further fighting between the Greek Cypriot and Turkish Cypriot communities on the island and **bring about** a return to normal conditions. To understand the Cyprus dispute (CYPROB) one has to go at least a hundred years back, when at the beginning of World War I, the Ottomans declared war on the United Kingdom, leading to the British annexation of Cyprus and its becoming a Crown Colony. Greeks Cypriots never accepted this and **yearned** for independence giving birth to the nationalist paramilitary organization called EOKA that fought a campaign for the end of British rule in Cyprus, and for the eventual union with Greece. Instead, the outcome was an independent Republic of Cyprus formed in 1960, which, as defined in the **constitution**, became a consociational state of Greek and Turkish Cypriots.

The new republic was **plagued** with internal conflicts, which **flared** into a full-fledged fighting prompting the United Nations to send peacekeeping forces to the island in 1964. The Mission's responsibilities expanded in 1974, following a **coup d'état** by Greek nationalists **favoring** union with Greece and a subsequent military intervention by Turkey, whose troops established control over the northern part of the island.

The so-called Turkish Federated State of Cyprus was proclaimed in 1975. In 1983, the Turkish Cypriot community unilaterally declared independence, forming the Turkish Republic of Northern Cyprus, a sovereign entity that **lacks** international recognition with the exception of Turkey. The United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (UNFICYP) has remained on the island ever since, supervising the ceasefire; providing humanitarian assistance; and maintaining a **buffer zone** known as the Green Line between the Turkish and Turkish Cypriot forces in the north and the Greek Cypriot forces in the south.

In 2002, Kofi Annan, the former UN Secretary-General came up with a peace plan under which Cyprus was to become a loose federation composed of two component states, wherein each would have had its own parliament with a **bicameral** parliament on the federal level and the executive power would be **vested** in a presidential council. The plan was put to the test in a referendum in April 2004: the Turkish Cypriots **endorsed** the plan by a margin of almost two to one; however, the Greek Cypriots **resoundingly** voted against the plan.

On 1 May 2004, one week after the referendum, Cyprus joined the European Union. Under the terms of accession, the whole island is considered a member of the European Union. However, the terms of the EU *acquis* have been suspended in Northern Cyprus.

Several rounds of negotiations between the parties followed in the years to come, unfortunately, without any breakthrough. A political settlement to CYPROB is at present nowhere in sight, be it in a form of a unitary state or a **bicommunal** federation.

QUESTIONS:

1. Kde treba hľadať korene dnešného konfliktu na Cypre?
2. Prečo sa nepodarilo prijať návrh na bikomunitné usporiadanie na Cypre?
3. Akým spôsobom je vymáhané európske právo na území SCTP?



GLOSSARY

- **set up** /sɛt ʌp/ – ustanovený, zriadený;
- **bring about** /brɪŋ əˈbaʊt/ – vyvolať, mať za následok;
- **yearned** /jɜːnd/ – túžiť;
- **consociational** /kən.səʃjənəl/ – konsociačný (rozhodovanie na základe dohody záujmových skupín);
- **plagued** /pleɪgd/ – sužovaný, trápený;
- **flared** /flɛəd/ – rozhořeli sa;
- **coup d'état** /ku dé tæ/ – štátny prevrat;
- **favoring** /ˈfeɪvərɪŋ/ – uprednostňovať, byť naklonený (niečomu);
- **lacks** /læks/ – chýbať;
- **buffer zone** /ˈbʌfər zəʊn/ – nárazníková zóna;
- **bicameral** /baɪˈkæməərəl/ – dvojkomorový;
- **vested** /ˈvestəd/ – zverený (do rúk);
- **endorsed** /ɛnˈdɔːst/ – podporili;
- **resoundingly** /rɪˈzaʊndɪŋli/ – hlasno;
- **bicommunal** /baɪ kəmˈjunəl/ – bikomunitná.



Srdečne ďakujeme Vašej redakcii za Cenu mesačníka Obrana, za diplom a všetky darčeky, ktoré sme od Vás získali v rámci súťaže Štúrovo pero. Neskutočne nás to prekvapilo a potešilo. Zvlášť, že ste ich poslali ľuďom, ktorí sú do armády pať. Veď členka našej redakcie Klára uvažuje nad vojenskou medicínou v Hradci Králové. Rebeka zase chce ísť do armády ako zdravotník. Od septembra sú už štvrtáčky a možno ste ich aj takto posunuli v rozhodovaní. Ďakujeme tiež za nové čísla Obrany. V našej škole je po nich vždy veľký dopyt, aj keď posledné mesiace nám neprichádzali. Veríme, že si ich opäť nájdeme v pošte. Ešte raz Vám ďakujeme a želáme redakcii Obrana všetko najlepšie.

Renáta Bočkovayá

pedagogický poradca študentského časopisu Uzlík, Stredná zdravotnícka škola M. Hattalu v Dolnom Kubíne.

Cena redakcie Obrana bola v rámci 27. ročníka celoslovenskej novinárskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero udelená trojici stredoškôľských časopisov za to, že sa popri svojich hlavných študentských témach venujú aj problematike obrany a bezpečnosti, ozbrojeným silám či vojenskej histórii. Uzlík ju získal za dvojstranový článok Armáda potrebuje zdravotníkov o návšteve príslušníkov ozbrojených síl v škole a o vojenskom zdravotníctve. Zasielanie Obrany na stredné a vysoké školy dočasne prerušila pandémia, no týmto číslom sa k nemu opäť vraciame.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Mám ako zamestnanec nárok na pracovné voľno, ak si hľadám novú prácu?

Zamestnanci okrem dovolenky majú podľa § 141 Zákonníka práce 311/2001 Z. z. nárok na pracovné voľno. V zmysle tohto paragrafu vedú o tom, že majú nárok na pracovné voľno určené na ošetrovanie v zdravotníckom zariadení, po narodení dieťaťa zamestnanca, na pohreb rodinného príslušníka, svadbu a podobne. Nie všetci však vedú o tom, že podľa uvedeného paragrafu, ods. 2 písm. i), majú nárok na pracovné voľno z dôvodu vyhľadania pracovného miesta pred skončením pracovného pomeru. Tu však zákon rozlišuje pracovné voľno s náhradou mzdy a bez náhrady mzdy. Pracovné voľno bez náhrady mzdy sa poskytne zamestnancovi na nevyhnutný čas, najviac však na jeden polden v týždni zodpovedajúcej výpovednej lehoty. V rovnakom rozsahu sa poskytne pracovné voľno s náhradou mzdy pri skončení pracovného pomeru výpoveďou alebo dohodou z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) až c). Skupinu dôvodov uvedených pod písmenami a) a b) predstavujú organizačné zmeny, ktoré sa uskutočňujú u zamestnávateľa, napríklad zrušenie časti zamestnávateľa, premiestnenie jeho časti a zamestnanec nesúhlasí so zmenou dohodnutého miesta výkonu práce a podobne. Skupina dôvodov uvedených pod písmenom c) sa týka zmeny zdravotného stavu zamestnanca a ochrany jeho zdravia. Dôvodom výpovede zo strany zamestnávateľa je dlhodobá strata zdravotnej spôsobilosti zamestnanca vykonávať dohodnutý druh práce na ktorý bol prijímaný.

Pracovné voľno možno so súhlasom zamestnávateľa zlučovať.

Kornel Kister

odbor personálneho manažmentu, štáb podpory velenia GŠ OS SR



Nedostali ste Obranu?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk



Oslobodzovanie juhozápadu



Keď 25. marca 1945 hlavné sovietske sily vyrážali od Levíc, predchádzala Bratislavsko-brnianskej operácii mohutná delostrelecká príprava. Na fronte od Nizkých Tatier po Štúrovo mali síce prevahu (359-tisíc vojakov oproti 250-tisíc, v delostrelectve bol tento pomer 7 860:2 450 a v letectve 367:150), no nacistická 8. armáda generála Hansa Kreysinga sa na obranu „festungu Pressburg“ pripravovala veľmi intenzívne. Sovietske sily na čele so 7. gardovou armádou generálplukovníka Michaila Stepanoviča Šumilova venovali plánovaniu operácie o to väčšiu pozornosť. Dokonca prišlo aj na „maskirovky“, teda na stavbu makiet tankov, ktoré mali zmasť letecký prieskum protivníka. Vladimír Koppán v knihe Červený prívál, ktorá má podtitul Boje medzi Váhom a Moravou, jar 1945, podrobne predstavuje jednotky bojujúce na oboch stranách frontu. V prvej kapitole Stále vpred, od Váhu k Dunaju opisuje bojisko až po Veľkonočný pondelok 2. apríla 1945, keď sa červenoarmejci prebili k Bratislave. V druhej kapitole Bitka o Bratislavu a postup k Morave prináša detailné informácie o oslobodení nášho hlavného mesta 4. apríla 1945. Publikáciu končí 8. aprílom na frontovej línii Holíč – Hodonín.

(pv)

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2021

Kategórie: 1. OS SR vo fotografii
2. Portrét vojaka
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2021

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzavierka súťažných prehliadok
13. október 2021
osveta.mil.sk personal.mil.sk

Pek(el)ne po slovensky

„Všestranné“ „úvodzovky“

Úvodzovky sú tak trochu „švajčiarskym nožíkom“ interpunkčných znamienok, pretože majú mnoho funkcií. Môžu označovať a vymedziť obrazné pomenovanie alebo prirovnávací výraz. Ich ďalšou úlohou je označenie ironických, nevážnych, viacmyselných a príznačných slov. Pravidlá hovoria, že úvodzovky sa píše v týchto prípadoch:

- na začiatku a na konci priamej reči;
- na začiatku a na konci doslovných citátov;
- pri uvádzaní výrazov príznačných pre isté prostredie alebo ľudí;
- ak hovoríme o výrazoch, od ktorých sa hovoriaci distancuje, hovorí ich s iróniou, respektíve v inom zmysle, ako sa používajú zvyčajne;
- v jazykovedných prácach pri uvádzaní výrazov hodnotených ako nesprávne či nevhodné.

Klasické slovenské úvodzovky sú dolné a horné: „Najznámejšou je azda štandardná priama reč. „Nebudeme o tom diskutovať,“ povedal veliteľ, „poďme radšej pracovať!“ Interpunkčné znamienko (bodka, čiarka, bodkočiarka, otáznik, výkričník) píšeme v tomto prípade pred koncovou úvodzovkou. Namiesť úvodzoviek sa na začiatku a na konci priamej reči môžu používať pomlčky.

Rovnakým spôsobom vyčleňujeme doslovné citácie v texte. Názvy diel netreba uvádzať s úvodzovkami, používame ich iba vtedy, keď je názov prídlhý a nie je jasný, kde sa končí.

Ak potrebujeme vo vnútri citátu či priamej reči použiť ďalšie úvodzovky, použijeme jednoduché (sekundárne) úvodzovky ‚ ‚. „Môj veliteľ mi často hovoril: ‚Neboj sa!‘“

Úvodzovky používame aj na vyznačenie irónie alebo slangu. Záverečná úvodzovka je v tomto prípade vždy pred interpunkčným znamienkom. Úvodzovkami nevyznačujeme každý ľahší či menej vážne myslený výraz, lebo nie je nič horšie „ako“ „text“ „presýtený“ „samými“ „úvodzovkami“.

Slovenské úvodzovky sú oblé, majú tvar číslic 99 (úvodné dolné) a 66 (záverečné horné). V slovenskom jazyku je nekorektné používať rovné úvodzovky „ a či úvodzovky v tvare „xxx“ (obe horné), ktoré sú príznačné pre angličtinu.

(ela)

OBRANA



MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIX. • č. 9/2021 • Redakčná uzávierka 23. 8. 2021 • Do výroby zadané 27. 8. 2021 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ



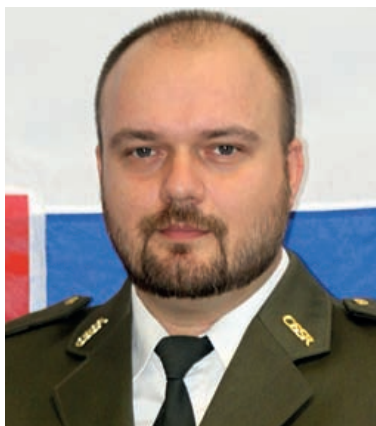
LOŽ MESSIACA

Video z apríla 2020 nie je dôkaz

Viac ako 20 000 používateľov Facebooku zdieľalo od konca júna 2021 video zachytávajúce riaditeľa pražskej Fakultnej nemocnice v Motole Miloslava Ludvíka, v ktorom tvrdí, že chrípková epidémia v roku 2019 mala viac obetí ako Covid-19. Súčasťou príspevku bol opis, podľa ktorého je video dôkazom, že pandémie koronavírusu je falošná. Video však pochádza z apríla 2020 a vzniklo krátko po tom, ako Česko prekonalo miernu prvú vlnu covidu. Dvojminútové a z kontextu vytrhnuté video pochádza z relácie Českej televízie Otázky Václava Moravca odvysielanej 26. apríla 2020 a je viac ako 16 mesiacov staré. V čase vysielania relácie Česko naozaj prešlo relatívne ľahkou prvou vlnou ochorenia Covid-19. Koncom apríla 2020 nové úmrtia na covid klesali a pandemická situácia sa v lete 2020 ustálila. To sa však zmenilo vlni v septembri, keď začali nové prípady aj úmrtia výrazne rásť. Sám Ludvík ochorel na Covid-19 a v novembri ho hospitalizovali. Podľa českého Štátneho zdravotného ústavu umiera v ČR na chrípku priemerne približne 1 500 ľudí ročne. Od začiatku pandémie do 5. júla 2021 však Česko evidovalo 1 668 040 prípadov ochorenia Covid-19 a 30 310 úmrtí. Koronavírusu teda v ČR podľahlo oveľa viac ľudí ako bežnej sezónnej chrípke.

TASR





kpt. Mgr. Ján Szakala
starší kaplán práporu RCHBO Rožňava

Za pokus to stojí

Pred rokmi sa spýtali známej antropologičky Margaret Meadovej, čo považuje za prvý znak ľudskej civilizácie. Čakali, že by to bol nejaký predmet z kameňa, náradie zo zvieracej kosti a pod. Ale nie. Mead odpovedala, že prvým znakom civilizácie bola stehenná kosť, zlomená a zahojená. Vysvetlila to tým, že vo zvieracej ríši, keď si zlomíš nohu, zomrieš. Nevieš ujsť pred nebezpečenstvom, dôjst k vode, aby si sa napil, ulovil si potravu. Zlomená a vzápätí uzdravená stehenná kosť je dôkazom toho, že niekto zostal s tým čo padol, obviazal mu ranu, odviezol ho do bezpečia a postaral sa oňho, kým sa uzdravil. Pomôcť druhému napriek ťažkostiam je znakom ľudskosti.

Keď som nastúpil na základnú vojenskú službu, učili ma, že vojenská disciplína sa začína od prvého nezapnutého gombíka, že vojak musí byť stále upravený a má byť vzorom pre ostatných. Zároveň i na kresťana či veriaceho človeka sa dnes kladie veľa požiadaviek a očakávaní. Predovšetkým, aby svoju vieru preniesol do každodenného súkromného i pracovného života. Nie je to ľahké, ba niekedy možno máme pocit, že je to nemožné.

Na mieste je teda otázka, či sa dá byť naraz dobrým človekom, dobrým kresťanom a dobrým vojakom.

Som presvedčený, že áno. Ak ako ľudia dokážeme byť každý deň nápomocní druhým, myslieť na ich potreby, ak dokážeme, ako vojaci mať stále „zapnuté všetky gombíky“ a plniť si svoje úlohy čo najlepšie, ak dokážeme ako kresťania prežiť každý deň s Bohom a v každej životnej situácii vydávať svedectvo o svojej viere. Potom budeme môcť tvrdiť, že sme civilizovaní – disciplinovaní – veriaci vojaci.

Skúsme to. Za pokus to určite stojí a nezabúdajme, že s Božou pomocou to isto pôjde.



Očkovanie Covid-19: Áno alebo nie?

Očkovanie a antibiotiká sú dva objavy lekárskej vedy, ktoré v 20. storočí prispeli k zdvojnásobeniu očakávanej dĺžky života ľudí. Takmer nás „nechali“ zabudnúť na infekcie ako príčinu úmrtí.



Vakcinácia od svojho objavu v roku 1796 prešla dramatickou zmenou najmä pokiaľ ide o účinnosť a bezpečnosť očkovacích látok. Preto s údivom sledujem súčasný stav takmer davovej hystérie, ktorá sa dvíha proti očkovaniu ochorenia spôsobeného vírusom SARS-CoV-2. Dáta, ktorými disponujeme z rôznych krajín hovoria jednoznačne v prospech očkovania.

Prečo áno

Rád by som preto z môjho pohľadu sumarizoval hlavné dôvody prečo by sa mali nielen príslušníci rezortu obrany zaočkovať proti ochoreniu Covid-19. Urobte to najmä kvôli sebe! Nie na uľahčenie cestovania či vstupu do reštaurácií, na hromadné podujatia alebo pre iné výhody. Očkovanie proti ochoreniu Covid-19 vás chráni pred ťažkým priebehom ochorenia, ktoré si vyžaduje hospitalizáciu; väčšina očkovaných prekoná prípadnú nákazu bezpríznakovo alebo len s miernym priebehom ochorenia bez potreby hospitalizácie. Navyše, ťažký priebeh ochorenia Covid-19 vedie často k tzv. postcovidovému syndrómu, ktorý pacientov výrazne obmedzuje aj po prekonaní ochorenia v predtým pre nich bežnej činnosti.

Celkom mylný je názor, že zaočkovaní ľudia sú nebezpeční pre iných, lebo sú bezpríznakovými prenášačmi vírusu. Práve naopak,

vakcinovaný človek nechráni iba seba, ale aj iných. Pravdepodobnosť, že nakazí iného človeka, je desaťkrát menšia ako u neočkovaného jedinca. Súvisí to s veľkosťou tzv. vírusovej nálože, ktorá je vplyvom zrýchlenej imunitnej odpovede očkovaných výrazne nižšia.

Bezpečnejšie v nasadení

Profesionálni vojaci sú z hľadiska potreby očkovania osobitnou kategóriou, a to najmä v prípade ich nasadenia na plnenie úloh mimo územia SR. Často sa ocitajú v krajine, prostredí a situáciách, ktoré neumožňujú dodržiavanie protipandemických opatrení. Obmedzený priestor s veľkou koncentráciou osôb vytvára ideálne podmienky na šírenie pandémie ochorenia Covid-19, ale aj iných infekčných chorôb. Zdravotnícke systémy krajín, do ktorých sú vysielaní, nie sú vždy použiteľné či už z hľadiska kvality, kapacity alebo dostupnosti. Vojenské poľné nemocnice v priestore nasadenia sú síce na požadovanej úrovni, ale ich limitujúcim faktorom je kapacita a sú dizajnované na krátkodobé hospitalizácie rádovo niekoľko hodín, maximálne dní. Preto i minimálna potreba hospitalizácie vojakov s ochorením Covid-19, osobitne s potrebou intenzívnej starostlivosti a ventilácie, výrazne znižuje kapacitu vojenského zdravotníckeho systému. Aj so zreteľom na uvedené aspekty je potrebné pri vakcinácii vojakov pristupovať direktívnejšie. Najvyšší zdravotnícky orgán NATO – Výbor náčelníkov zdravotníckych služieb krajín NATO (tzv. COMEDS) vydal v júni 2021 pre Vojenský výbor NATO odporúčenie, aby všetci vojaci v operáciách pod vedením NATO boli očkovaní proti ochoreniu Covid-19.

Jediná efektívna cesta

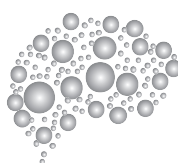
Na druhej strane sú pochopiteľné aj obavy z vakcín, ktorým Európska lieková agentúra (EMA) udelila „iba“ podmienené povolenie. Podmienené znamená, že farmaceutická firma bude počas nasledujúcich dvoch rokov poskytovať výsledky o spoľahlivosti i bezpečnosti očkovacej látky. Treba však povedať, že napr. očkovacie látky od firiem Pfizer/BioNTech a Moderna boli testované na 74-tisíc dobrovoľníkov a tohto pohľadu ich za experimentálne považovať nemôžeme.

Rečnickú otázku v úvode si každý musí zodpovedať sám. Niektorí tak už urobili a niektorí váhajú. Treba povedať, že napriek dnes dostupným protivírusovým liekom je očkovanie jedinou efektívnou cestou ako zabrániť šíreniu infekcie Covid-19. Ak nepatríte do malej skupiny ľudí, u ktorých je podanie vakcíny kontraindikované zo zdravotných dôvodov, moje odporúčanie je ÁNO.

Text: brigádny generál MUDr. Roman Jantoš
hlavný lekár Ozbrojených síl SR



MIESTO PRE PSYCHOLÓGA



Mgr. Veronika Bachnová
psychologička Personálneho úradu OS SR L. Mikuláš

Novodobá závislosť

Nadmerná starostlivosť o vzhľad a telo sa netýka len žien. Čoraz viac mužov podlieha túžbe vyzeráť fyzicky atraktívne, vďaka čomu sa fitness centrám darí. Niektorí berú cvičenie ako relax, u iných sa z fyzickej aktivity stane neprimeraná činnosť, ktorá negatívne zasahuje do každodenného života. Pojem „svalová dysmorfia“, označovaný tiež ako „reverzná anorexia“ alebo „bigorexia“ sú synonymické pojmy označujúce fenomén, ktorý postihuje predovšetkým mužov dvíhajúcich závažia vo fitness centrách. Sebadeštruktívne správanie, ktoré je spojené s bigorexiou sa prejavuje posadnutosťou tréningom na úkor sociálnych vzťahov, stresujúcimi diétami s vysokým obsahom bielkovín a nízkym obsahom tukov, pretrénovanosťou, tréningom napriek výskytu zranení či ochorení, užívaním anabolických steroidov, obsedantno-kompulzívnymi rituálmi a narušením spokojnosti s vlastným telom. Na emocionálnej úrovni dochádza k manifestácii intenzívnych pocitov nespokojnosti, sebanenávisť, silných pocitov hanby, úzkosti, chronických pocitov prázdnoty či podráždenosti. Presné a konkrétne príčiny vzniku bigorexie nie sú známe. Rolu zohráva kombinácia rôznych vplyvov. Uplatňujú sa najmä biologické, psychologické a sociálno-kultúrne faktory: nedostatok serotonínu (hormónu šťastia), psychická zraniteľnosť v prvých skúsenostiach z detstva, patologické negatívne hodnotenie vlastného tela, perfekcionizmus, znížené sebavedomie, spoločenský tlak na mužov vyzeráť dobre a iné. Problematika bigorexie je zaujímavá a málo preskúmaná. Význam blahodarných vplyvov cvičenia sa preceňuje a jeho negatíva sa podceňujú alebo dokonca devalvujú. Bolo by prospešné generovať viac odborných štúdií určených pre laickú a odbornú verejnosť, aby sa problematika bigorexie zviditeľnila. Čo sa týka samotného cvičenia, to by predsa malo slúžiť zdraviu a spôsobovať ľuďom radosť vedúcu k spokojnosti.



Jednotky 1. čs. armádného zboru v ZSSR pri prechode československých hraníc 6. októbra 1944

Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny

Karpatsko-duklianska operácia

V dňoch 8. septembra – 28. októbra 1944 prebiehala Karpatsko-duklianska operácia (KDO) vojsk Červenej armády a 1. čs. armádného zboru v ZSSR. Začala krátko potom, čo sovietske vojská dosiahli predhoria Karpát neďaleko hraníc Slovenska. Jej cieľom bola pomoc SNP.

Bola to spoločná operácia ľavého krídla 1. ukrajinského frontu (UF) (veliteľ maršal Ivan S. Konev) a pravého krídla 4. UF (genplk. Ivan J. Petrov). Podľa pôvodného plánu 38. armáda z 1. UF spolu s podriadeným 1. čs. armádnym zborom mala preniknúť duklianskym smerom na Slovensko a za päť dní dosiahnuť Prešov, kde by došlo k spojeniu s povstaleckým vojskom. 1. gardová armáda 4. UF mala zároveň postupovať smerom Sanok – Prešov. Konev počítal aj s pomocou východoslovenských divízií a s vysadením 2. čs. paradesantnej brigády. Po vyhodnotení informácií o ich odzbrojení sa však tento variant zavrhol. KDO bola spolu s Karpatsko-úžhorodskou operáciou súčasťou Východokarpatskej operácie, ktorej cieľom bolo zničiť nemeckú a maďarskú obranu vo Východných Karpatoch. Keďže jej dôvody boli predovšetkým politické, realizovala sa narychlo bez operačnej prestávky. Unavené vojská museli okrem toho útočiť v horskom teréne, s ktorým nemali skúsenosti. Tieto a ďalšie faktory sa podpísali pod krach pôvodného časového harmonogramu operácie. Hlavný karpatský hrebeň sovietske a čs. vojská dosiahli až v poslednej dekáde septembra. Do konca mesiaca prelomili prvé a druhé obranné pásmo nepriateľa v celej šírke útočného pásma. Na niektorých miestach pritom došlo tiež k prekročeniu hraníc. Niektoré jednotky 38. armády sa na Slovensko dostali už pred prvou polovicou septembra, neskôr sa však museli prebiť z obkľúčenia späť. Prvé jednotky 1. gardovej armády prekročili hranice 20. septembra severovýchodne od Michaloviec. Na druhý deň oslobodili prvú slovenskú obec Kalinov.

V ťažkých bojoch uviazli aj vojaci 1. čs. armádného zboru (mal vyše 16-tisíc osôb, z toho 3 326 Slovákov) v druhom slede 38. armády. Už 9. septembra počas postupu na poľské mesto Dukla narazili na odpor pri obciach Machnówka a Wrocanka, kde zaznamenali najväčšie denné straty počas operácie. Podpísala sa pod to neznalosť situácie susedných sovietskych jednotiek, nedostatočný prieskum atď. Sovietske velenie potom odvolalo veliteľa zboru brig. gen. Jana Kratochvíla a nahradilo ho brig. gen. Ludvíkom Svobodom. Čs. vláda to považovala za obídienie právomocí prezidenta, čs. velenie však nakoniec uznalo vojenské dôvody tohto kroku. V nasledujúcich dňoch

1. čs. samostatná brigáda zvädzala krvavé boje o kótu 534 (severozápadne od mesta Dukla) a 3. brigáda sa prebojovávala k mestu Dukla. Do bojov od 12. septembra z vojenských dôvodov zasiahla tiež 2. čs. samostatná paradesantná brigáda na úseku Besko – Sanoczek. Z frontu sa však začala sťahovať už 19. septembra, keďže sa mala letecky presunúť na povstalecké územie. Čs. vojaci spolu so sovietskymi jednotkami medzitým 20. septembra dobyli mesto Dukla. V nasledujúcich dňoch zvädzali ťažké boje o kótu 694 – Hyrowu horu. Koncom septembra neúspešne útočili na Duklianský priesmyk.

Dňa 1. októbra 1944 sa začal presun čs. jednotiek do priestoru západne od priesmyku, kde sa Sovietom podarilo preniknúť na územie Slovenska. Prvé čs. jednotky prekročili hranice už 2. októbra (v katastri obcí Šarbov a Krajná Porúbka). Štvrtého októbra sa však začal ich presun späť k Duklianskemu priesmyku. Šiesteho októbra tu nakoniec v súčinnosti so Sovietmi prekonal nemeckú obranu a vstúpili na Slovensko. Už dopoludnia oslobodili Vyšný Komárnik. Po dobytí priesmyku hlavného karpatského hrebeňa sovietske a čs. jednotky v rámci Východokarpatskej operácie pokračovali v ťažkých bojoch a do konca októbra postúpili na čiaru južne od Duklianskeho priesmyku, Habura, Ruské (dnes súčasť Stakčína), Sobrance, Čop. Oslobodili pritom Podkarpatskú Rus a východné okraje východného Slovenska. Čs. jednotky po 6. októbri uviazli v bojoch o kóty Hrabov, Javira, Obšár. Dňa 28. októbra dosiahli čiaru južný okraj obce Korejovce – južný okraj obce Vyšný Komárnik.

Napriek tomu, že sa nepodarilo realizovať pôvodný cieľ KDO, odčerpala značné nemecké sily vyčlenené proti SNP. Postupne viazala čoraz väčšie počty nepriateľa a vytvorila podmienky na vedenie ďalších operácií Červenej armády a na jej postup pri oslobodzovaní Československa. Vyžiadala si však obrovské straty. Sovieti mali v celej Východokarpatskej operácii asi 21-tisíc padlých a 89-tisíc ranených. 1. čs. armádný zbor mal 935 padlých, 4 518 ranených a 756 nezvestných.

Text: PhDr. Igor Baka, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava
Foto: VHÚ – VHA

Odznak 1. čs. divízie Itália

Odznak pre príslušníkov 1. československej divízie Itália bol do zbierok Vojenského historického múzea získaný 10. júla 1986 kúpou od súkromnej osoby. V súčasnosti sa nachádza v priestoroch Centrálnej expozície Vojenského historického múzea – múzejného oddelenia Svidník.

Jednotky slovenskej Zaisťovacej divízie, ktorá pôsobila v zázemí východného frontu, najmä na území Bieloruska, boli najskôr 16. októbra 1943 pretransformované na tzv. Technickú brigádu. Vzápätí bola táto stavebno-ženijná jednotka stiahnutá z oblasti Minska a cez Poľsko a Nemecko presunutá do priestoru Ravenna – Rimini v Taliansku.

Z Bieloruska do Talianska

Brigáda vtedy mala 1 600 mužov. Jej príslušníci sa od januára 1944 najskôr podieľali na výstavbe tzv. Gustavovej línie v strednom Taliansku a neskôr aj tzv. Gótskej línie v jeho severnej časti. Po doplnení brigády záložníkmi zo Slovenska sa 1. júla 1944 pretransformovala na 2. technickú divíziu, pričom za jej veliteľa bol vymenovaný plukovník Ladislav Bodický, no po šiestich dňoch velenie prevzal plukovník Ján Imro. Podarilo sa mu spolu s ďalšími príslušníkmi divízie nadviazať kontakt s talianskymi partizánmi, na stranu ktorých neskôr prešli. Po potlačení SNP sa koncom októbra 1944 divízia presunula do priestoru Mantova – Piacenza, kde bola doplnená o zajatcov a internovaných povstaleckých bojovníkov. Koncom roka 1944 tak mala 7 000 príslušníkov.

V tom čase sa však už čoraz viac jej príslušníkov pokúšalo v priestore Milána a Lombardských Álp nadviazať kontakt s talianskymi partizánskymi a odbojovými skupinami. Napokon začiatkom apríla 1945 veľká časť divízie pod velením podplukovníka Jaroslava Kmicikieviča organizovane prešla na ich stranu a po ich boku zvädzala boje proti ustupujúcim nemeckým jednotkám. Zapojila sa do talianskeho odboja a po oslobodení Talianska sa jej príslušníci prihlásili k odkazu Československej republiky a spoločne s časťou vojakov a dôstojníkov protektorátneho vládneho vojska (Regierungstruppe des Protektorats Böhmen und Mähren) pôsobiaceho od konca mája 1944 v severnom Taliansku vytvorili 28. apríla 1945 1. československú divíziu v Taliansku.

V divízii spolu s Čechmi

Na rozkaz jej veliteľa sa v Miláne začali raziť tri druhy divízyň odznakov. Prvým z nich bol Partizánsky odznak určený pre príslušníkov partizánskeho práporu vytvoreného v rámci talianskej jednotky s názvom Division Valle versa ex Matteotti. Dekorovali ním partizánov 5. júla 1945 v meste Povegliano v provincii Verona. Druhým odznakom bol Odznak príslušníka odboja, určený pre tých príslušníkov jednotky,

ktorí sa aktívne so zbraňou v ruke zúčastnili v talianskom povstaní v Lombardsku. Odznak im slávnostne odovzdali 7. júla 1945 v meste Sommacampagna. Odznakmi mohli byť dekorovaní iba tí príslušníci divízie, ktorým preverovacie komisie uznali buď na základe predložených dokumentov alebo priamych svedectiev zo strany talianskych veliteľov a spolu bojovníkov právo nosiť príslušný odznak. Dostali k nemu aj potvrdzujúci preukaz. Tretím bol Odznak príslušníka 1. československej divízie v Taliansku, určený pre príslušníkov partizánskej a odbojovej skupiny, a taktiež aj všetkým príslušníkom bývalej 2. technickej divízie, ktorí neskôr vytvorili novú 1. čs. divíziu.

Autorom výtvarného návrhu všetkých odznakov, razených z pozinkovaného železného plechu, bol slovenský sochár Tibor Bártfay. Zaujímavosťou je, že každý príslušník divízie si musel svoj odznak zaplatiť. Odznaky sa ešte po roku 1945 nosili na uniformách slúžiacich vojakov a dôstojníkov, a taktiež aj na civilnom oblečení demobilizovaných vojakov.

Tri odznaky

Odznak príslušníka 1. čs. divízie v Taliansku bol na averznej strane po obvode tvorený vavrínovým vencom ukončeným vo svojej vrchnej časti z bočného profilu vyobrazenou prilbou vzor 32, ktorú v priebehu druhej svetovej vojny používali príslušníci slovenskej armády. Pod nitmi prilby bol reliéfny spôsobom uvedený letopočet 1945. V spodnej časti bol veniec ukončený miniatúrou štátneho znaku Československa.

Podklad okolo českého leva bol smaltovaný načerveno a príslušné časti slovenského štátneho symbolu umiestneného na tele leva boli smaltované namodro, nabielo a načerveno. Znak bol položený na rukoväti a záštitnej priečke rímskeho meča, ktorého čepeľ svojím hrotom presahovala ponad prilbu. Vo vnútornom vyplnenom priestore odznaku medzi vavrínovým vencom, prilbou a štátnym znakom bol reliéfny spôsobom veľkými načierno smaltovanými písmenami uvedený trojriadkový nápis 1.ČSL./DIVÍZIA/ITALIA. Reverznú stranu odznaku tvoril v podstate negatív vyobrazenia jeho averznej strany, pričom tu bola prileptovaná jednoduchá zvislá zapínacia ihlica, ktorá slúžila na pripnutie odznaku k uniforme, resp. na civilné oblečenie. Dovedna bolo údajne vyrobených 3 500 kusov tohto odznaku.



Text: Mgr. Peter Holík

Vojenský historický ústav – Vojenské historické múzeum,
múzejné oddelenie Svidník

Foto: VHM

Spolu to zvládneme

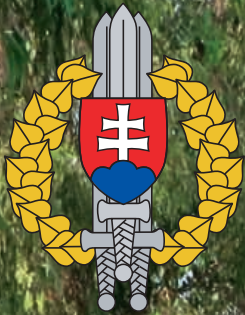


Foto: Pavol Vitko